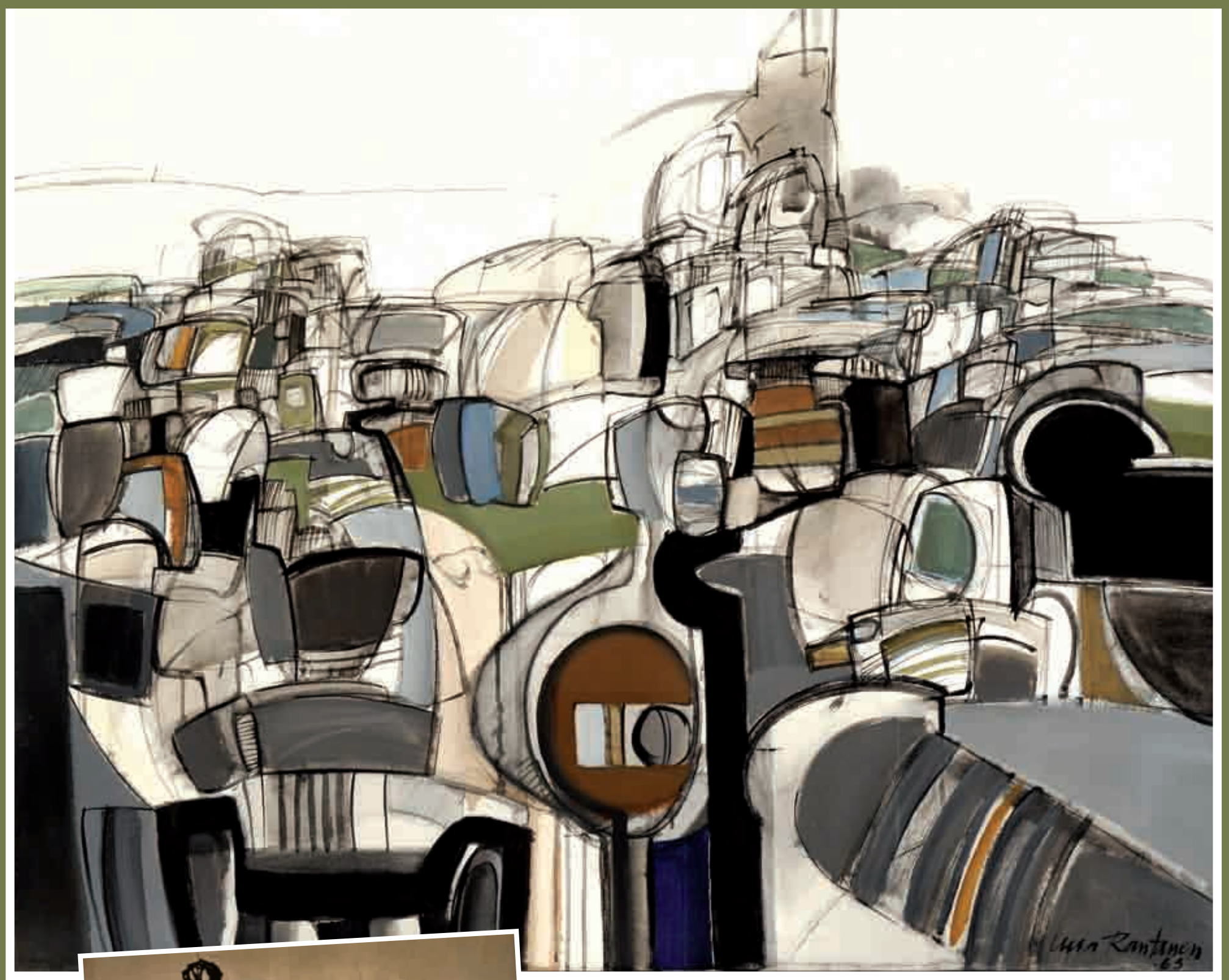
KAAKKURI

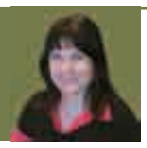
KAAKKOIS-SUOMEN TAIDEMUSEOIDEN TIEDOTUSLEHTI 2010

Elias Muukka, sivu 5
Viipurin Taiteenystävien kokoelma, sivu 10
Marianna Uutinen, sivu 13

lukijalle

Tekemisen meininkiä

Arvoisat lukijat, käsissänne on Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tiedotuslehti Kaakkurin 10-vuotisnumero. Nimensä se sai karujen sisävesien linnulta, kauniilta ja kovaääniseltä kaakkurilta. Alkuperäisideana oli toimia yhteiskanavana kaikille alueen kuvataiteen toimijoille.

Kaakkurin yhdeksi tärkeimmäksi tehtäväksi on osoittautunut tiedon välittäminen taiteen tekijöiltä ja toimijoilta lukijoille – taiteen kuluttajille ja kaikille kiinnostuneille. Lukijapalautetta olemme matkan varrella saaneetkin ja toivomme sitä edelleen. Katse on eteenpäin. Kerro Sinä, arvoisa lukija, mitä hyvää ja mitä kehitettävää lehdessämme näet, sekä minkälaista lehteä tulevaisuudessa haluaisit lukea. Kaakkurin toimitus odottaa palautettasi!

Alueellamme on voimakasta yhteisen tekemisen meininkiä. Taide on nostettu pois jalustalta ja museon seiniltä, ja sitä on viety asiakkaiden, tavallisten kaupunkilaisten luo. Tämä on erinomainen trendi, joka toivottavasti jatkuu ja jalostuu muovaten aluettamme yhä enemmän onnellisten, hyvinvoivien ja omavoimaisten ihmisten yhteisöksi. Että ihan oikeasti ymmärrettäisiin, mikä potentiaali taiteella on yksilön hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämisessä. Että taide ja kulttuuri nähdään voimavarana ja oleellisena osana arkipäivän elämää ja peruspalveluja. Se vaatii ajattelutavan muuttamista. Rahasta siinä ei ole kysymys. Erään laskelman mukaan museotoiminta Lappeenrannassa maksoi jokaiselle kaupunkilaiselle vuoden aikana 5 senttiä päivässä. Se ei ole paljon. Mainittakoon, että opetuspalvelut maksoivat vastaavasti reilut 3 € ja sosiaali- ja terveyspalvelut 7 €/asukas. Entäpä jos harkittu satsaus kulttuuriin näkyisikin sosiaalimenojen vähennyksenä? Rohkenisiko joku kokeilla?

Entä millä kunnalla olisi rohkeutta laajentaa peruspalvelujen käsitettä myös kulttuuriin ja taiteeseen? Mikä kaupunki uskaltaisi ottaa lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmiin mukaan myös taideneuvolakäynnit henkistä hyvinvointia vahvistavine taiderokotusohjelmineen? Puhumattakaan taiteen käyttämisestä maahanmuuttajien kotouttamisessa, työhyvinvoinnin lisäämisessä, kuntoutuksessa tai syrjäytymistä ehkäisevässä toiminnassa. Alueemme taiteen toimijat, museot ja taiteilijaseurat ovat nyt ottamassa askelia tähän suuntaan.

Kotkassa taiteilijat ovat olleet mukana uuden koulun rakentamisprojektissa alusta alkaen ja Kouvolassa taiteen ja kulttuurin keinoin jalkautetaan kaupungin strategia kaikkia kaupunkilaisia voimaannuttavaksi tekijäksi. Uusi kaakkoissuomalainen kuvataiteen aluekeskus Taidelinkki haluaa viedä taiteen osaksi ihmisten arkipäivää, laitoksiin ja ostoskeskuksiin. Lappeenrannassa kaduille ulotettu taidenäyttely herätti paljon kysymyksiä taiteen olemuksesta ja tarkoituksesta sekä keskustelua yhteisestä kaupunkitilasta. Lisää näistä mielenkiintoisista projekteista voi lukea lehtemme tässä numerossa.

Tulisiko museon muuttaa ajatteluaan tulevaisuudessa? Millainen on tulevaisuuden museo? Meillä Etelä-Karjalan taidemuseossa toimintaa tullaan avaamaan yhä enemmän asiakkaiden ja kaupunkilaisten suuntaan. Visioissamme taidemuseo on kuin iso työpaja, joka sisältää myös kokonaisvaltaisia taide-elämyksiä, sosiaalista toimintaa, kohtaamisia, vuoropuhelua. Tulevaisuuden taidemuseo on keskustelualusta, jossa keskustelevat niin taideteokset, taiteilijat kuin toiminnan kehittämisessä mukana olevat asiakkaatkin. Keskustelu voi olla kaunista mutta myös kovaäänistä. Molempia tarvitaan.

Päivi M. Partanen
vs.museotoimenjohtaja
paivi.m.partanen@lappeenranta.fi

Henkilöesittelyt

Mona Taipale:

Olen sydämeltäni lappeenrantalainen, välillä maailmaa kiertänyt filosofian maisteri. Olen valmistunut Jyväskylän yliopistosta kulttuurienvälisen viestinnän koulutusohjelmasta pääaineenani taidehistoria. Vuoden 2009 alusta olen työskennellyt Etelä-Karjalan taidemuseossa vs. näyttelyamanuenssina. Päätyöni on taidemuseon näyttelyiden pitkän tähtäimen suunnittelu sekä käytännön järjestäminen.

Olen aina ollut kiinnostunut taiteen sosiaalisista ulottuvuuksista ja työskennellyt pitkään erilaisissa sosiokulttuurisissa projekteissa mm. vanhusten ja maahanmuuttajien kanssa. Tämä orientaatio näkyy myös työssäni taidemuseossa, olen erityisen kiinnostunut yleisötyön kehittämisestä ja uusien yleisöjen tavoittamisesta. Haluan olla mukana rakentamassa entistä saavutettavampaa taidemuseota, jonka matalan kynnyksen yli on helppo tulla sisään. Museopedagoginen työ kuuluukin työtehtäviini näyttelyiden järjestämisen ohella. Lisäksi teen sidosryhmä-, tiedotus- ja markkinointityötä. Koen tärkeäksi luoda kontakteja mm. hoitolaitoksiin, kuntoutusyksiköihin, kouluihin ja päiväkoteihin. Mielestäni taide on tärkeä osa kaikenikäisten ihmisten arkea. Taide kannattaa ja kannattelee!

Leena Räty:

Erikoisesti taide on ollut aina alue, jota halusin opiskelemaan jo alakoulussa. Historiassa kulttuurihistoria sai minut koukkuun jo yläasteella. Taidehistoria, kirjallisuus, filosofia, etnologia, yhteiskuntaoppi, arkeologia, siinä aineita joista kaikista on ollut hyötyä työurallani museomaailmassa. Aloitin 1980-luvun alussa meillä jo kesätöissä erilaisissa tehtävissä. Kokoelmat ovat olleet suurin kiinnostuksen kohteeni, koska pitkästä pinnasta on hyötyä, sillä tavoitteet eivät toteudu lyhyellä aikavälillä.

Työssäni kokoelmavastaavana teen myös sisältötuotantoa: kokoelmanäyttelyitä eri näkökulmista.

Tutkimusnäyttelyt ovat ammatillisesti erikoisen mielenkiintoisia ja haastavia. Kyselyt, kuvatoimitukset, lausunnot, näyttelylainojen hoito, arkistointi, kirjasto ja sijoitukset kaupunkiorganisaation sisällä ovat osa työtäni. Taiteilijoiden työskentelyn ja näyttelyiden seuraamiseen pitäsi pystyä varaamaan enemmän aikaa. Ehkä siksi vapaa-ajan ja työajan erottaminen on välillä mahdotonta. Kokoelmahankinnat ovat se näkyvin ja pysyvin osa työstäni.

Hallinnolliset tehtävät ovat tulleet mukaan 2000-luvulla. Toimin intendenttinä taidemuseon yksikkövetäjänä kokoelmatyön lisäksi. Museotoimenjohtajan sijaisena toimiminen lisää hallinnollisia vastuita ennestään. Mutta parasta työssäni on aina ollut varsinaisen taiteen maailma, taiteilijat, tutkimusprojektit, näyttelyiden kokoaminen, tapahtumat, toimivat monitasoiset kontaktit.

Taide on suuri rakkauteni, jonka kautta löytyy aina uusia ulottuvuuksia.

VASTAAVAT TOIMITTAJAT:

Päätoimittaja
Marjatta Räsänen
amanuenssi
Etelä-Karjalan taidemuseo-
Kaakkois-Suomen aluetaidemuseo
PL 239, 53101 Lappeenranta
P. (05) 616 2268, 040-563 7618
marjatta.rasanen@lappeenranta.fi

Eero Laajo
museonjohtaja
Imatran taidemuseo
Virastokatu 1, 55100 Imatra
P. 020 617 6702, 040-530 5543
eero.laajo@imatra.fi

Johanna Vuolasto
museonjohtaja
Kouvolan taidemuseo
PL 85, 451101 Kouvola
P. (05) 829 6323, 040-513 8323
johanna.vuolasto@kouvola.fi

Mirkka Kallio
kuvataidesihteeri
Kotkan kulttuuriasiainkeskus
Keskuskatu 33, 48100 Kotka
P. (05) 234 4704, 040-530 7858
(äitiyslomalla heinäkuun 2010 loppuun)
mirkka.kallio@kotka.fi

MUUT KIRJOITTAJAT

Sirpa Hynninen
läänintaiteilija
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta
Lappeenranta

Leena Karjalainen
kuvataiteilija
Hamina

Maria Kausalainen
kuvataiteilija
Iitti

Heli Kaukiainen
taidehistorioitsija, kriitikko
Kouvola

Anna-Kaarina Kippola
amanuenssi
Kouvolan taidemuseo

Noora Niemi
museoassistentti
Etelä-Karjalan museo

Päivi Partanen
vs. museotoimenjohtaja
Lappeenrannan museotoimi

Anne Randén
kuvataiteilija
Kotka

Leena Räty
intendentti
Etelä-Karjalan taidemuseo
Lappeenranta

Outi Sunila
kuvataiteilija
Kotka

Mona Taipale
v. amanuenssi
Etelä-Karjalan taidemuseo
Lappeenranta

Kannen kuva:
Ulla Rantanen, Kiire 1965, Elimäen kunnan kokoelmat/Kouvolan taidemuseo
Pieni kuva:
Ulla Rantanen, Hahmoja, puupiirros, 1968

Taitto ja paino:
Art-Print Oy, Helsinki
ISSN 1459-1766

Kaakkurilla takanaan jo 10-vuotinen historia

Kaakkuri-lehden perustaminen syksyllä 1999 oli luonnollinen jatke Etelä-Karjalan taidemuseon yhteistyölle Kaakkois-Suomen muiden taidemuseoiden kanssa. Imatran ja Kouvolan taidemuseoiden kanssa oli pitkään tehty yhteistyötä mm. näyttelyasioissa, dokumentoinnissa, arkistoinnissa, alueen taiteilijoita esittelevien videofilmien tekemisessä ja koulutustapahtumien toteuttamisessa.

Aluetaidemuseotoiminta alkoi Etelä-Karjalan taidemuseossa Lappeenrannassa syksyllä 1986 ja Kouvolan taidemuseo aloitti toimintansa seuraavana vuonna. Yhteistyö kaakkoisen Suomen taidemuseoiden välillä on perua jo näiltä ajoilta. Aluetaidemuseon toiminta-alue käsittää sekä Etelä-Karjalan että Kymenlaakson maakunnat eli entisen Kymen läänin. Alueen suurista keskuksista ainoastaan Kotkalta puuttuu vielä taidemuseo, siellä yhteistyökumppanina on ollut kulttuuritoimisto.

Lehden alkuperäinen idea oli toimia tiedonvälityksen, ajatuksenvaihdon ja keskustelun yhteisfoorumina alueen kaikille kuvataiteen toimijoille, taiteilijaseuroille ja taideyhdistyksille, gallerioille ja kuntien kulttuuritoimille, kyseisten taidemuseoiden tiedonvälityksen tarpeita unohtamatta. Tämä on edelleen voimassa oleva ajatus. Lehden tärkeimmäksi tehtäväksi on käytännössä osoittautunut taidemuseoiden oman ohjelmiston ja toiminnan, tulevien ja joskus menneidenkin näyttelyiden ja tapahtumien esittely sekä oman alueen taiteilijoiden esiin nostaminen näissä yhteyksissä. Kuntien kulttuurisihteereitä, alueen galleristeja, erilaisten näyttelyhankkeiden ja kesänäyttelyiden toimijoita on myös kutsuttu esittelemään toimintaansa ja suunnitelmiaan.

Yhteydenotot kentältä ovat edelleen erittäin tervetulleita: on kaikkien yhteinen etu, että alueen taidetapahtumista ja -asioista tiedotetaan mahdollisimman kattavasti. Ainoan rajoituksen asettaa tila, lehden laajuus on vakiintunut parikymmensivuiseksi.

Kaakkuri syntyi Museoviesti-lehden kylkiluusta. Museoviesti jatkaa edelleen Etelä-Karjalan museon tiedostuslehtenä, mutta ilman kuvataidetta. Nykyisin se keskittyy kulttuurihistoriaan ja rakennustutkimukseen. Allekirjoittajan ollessa vielä mukana Museoviesti -lehden toimituskunnassa, sisälsi lehti myös taidejuttuja ja Etelä-Karjalan taidemuseon tapahtumien tiedottamista.

Toimitettuani viitisentoista vuotta Museoviestiä yhdessä Etelä-Karjalan museon maakunnallisen amanuenssin ja rakennustutkijan kanssa, alkoi minusta tuntua, että tuohivirsut, piikirveet ja meijerimuseot jyräävät voimallaan herkän taiteen. Asiaa ei auttanut, että lehden painoasu oli mustavalkoinen. Taide kirkui värejä ja sävyjä. Syntyi ajatus, että olisikin hedelmällisempää toimittaa yhteistä lehteä alueen muiden taidemuseoiden kanssa kuin jatkaa väkinäiseksi käynyttä liittoa oman museon kulttuurihistorian kanssa. Voisi keskittyä pelkästään taiteeseen!

Imatran taidemuseon silloinen intendentti ja nykyinen museonjohtaja **Eero Laajo** ja Kouvolan taidemuseon silloinen intendentti **Heli Kaukiainen** yhtyivät innolla ajatukseen ja ensimmäinen Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tieodotuslehti ilmestyi vuodenvaihteessa 1999-2000. Uusi lehti toi näkyvyyttä myös silloin hyvin pienillä resursseilla toimineille Kouvolan ja Imatran taidemuseoille ja tietysti myös aluetaidemuseolle.

Museoviestin pienikokoisuuden ja värittömyyden vastapainoksi Kaakkurista haluttiin tehdä näyttävän isokokoinen ja pursuavan värikäs. Kustannussyistä lehti ilmestyy vain kerran vuodessa, aina alkuvuodesta. Lehteä on saatavilla ilmaisjakeluna alueen taidemuseoissa ja Kotkassa Galleria Uusikuvassa ja kulttuuritoimiston pisteissä. Sitä myös lähetetään postissa alueen taiteen toimijoille, kunnille, kirjastoihin ja yksityisille ihmisille ja lisäksi kaikkiin aluetaidemuseoihin ja moniin taidemuseoihin kautta Suomen. Lehti on myös sähköisessä muodossa Etelä-Karjalan taidemuseon internetsivuilla.

Kaakkurin toimittajat ovat pysyneet samoina, paitsi Kouvolan taidemuseota edustaa nykyisin museonjohtaja **Johanna Vuolasto** ja Kotka on tullut mukaan uuden kuvataidesihteerin **Mirkka Kallion** myötä.

Kaakkuri on herättänyt omaa aluetta laajempaakin mielenkiintoa ja huomiota. Meiltä toimittajilta tullaan usein kysymään lehdestä, annetaan kommentteja ja palautetta tai lehden numeroita pyydetään lähettämään eri puolille Suomea. Voimme vähän röyhistellä rintaamme: muilla Suomen 16 aluetaidemuseoilla ei ole vastaavaa lehteä.

Pyrkimyksessämme tuoda esille oman alueemme taidetta ja taiteilijoita, olemme tulleet tehneeksi myös valtakunnallista taidehistoriaa. Kaakkuri 2005 numerossa esiteltiin taiteilija **Sinikka Kurkisen** Imatran taidemuseossa edellisenä vuonna ollut laaja retrospektiivi. Jutun yhteydessä julkaistiin kuvat hänen kolmesta työstään, joista yksi komeili lehden kannessa. Ateneumin silloinen johtaja **Soili Sinisalo** näki lehden ja lähti Imatralle tapaamaan taiteilijaa. Käynnin tuloksena kaikki Kaakkurissa esitellyt Kurkisen työt ostettiin Ateneumin kokoelmiin.

Lehden nimi ei ollut alusta alkaen Kaakkuri, vaan hankalan pitkästi Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tiedotuslehti. Toimitus järjesti aluksi lukijoille nimikilpailun, mutta sopivaa nimeä ei sen kautta löytynyt. Jossain vaiheessa lehden alkuaikoina avustajanamme toiminut kouvolalainen taiteilija **Irmeli Tarmo** heitti kokeilumielessä kehiin nimen Kaakkuri kauniin ja kovaäänisen vesilinnun mukaan. Nimi tuntui heti sopivalta ja se tuli ensimmäisen kerran käyttöön vuoden 2003 lehdessä.

Nykyisen visuaalisen ilmeensä Kaakkuri sai varsinaisesti vasta neljännessä, vuoden 2004 numerossaan, joka painettiin AO-Painossa Mikkelissä **Aila Sysmäläisen** taittamana. Etelä-Karjalan museon taittaja **Tuomas Nokelainen** on tuonut lehteen lisämaustetta omilla ideoillaan, silloin kun lehti on ollut mahdollista taittaa painovalmiiksi museossa.

Kaakkurit sisältävät alueen taidehistoriaa. Lehti on tehnyt näkyväksi kaakonkulman taideasioita, tuonut esille taiteilijoita ja ilmiöitä, joille ei ehkä olisi löytynyt näkyvyyttä muissa foorumeissa. Kaakkuri elää ja voi jatkossakin hyvin. Lehden valtakunnallisen levikin myötä kaakkoinen taide on tullut laajempaan tietoisuuteen. Lisäksi lehti tehostaa taidemuseoiden yhteistyötä. Synergiasta on etua kaikille osapuolille.

Marjatta Räsänen

Maria Kausalainen - Yhdessä

Kouvolan taidemuseossa

18.2.–21.3. 2010

Työskentelen pääasiallisesti eri fotopolymeeritekniikoilla, joihin yhdistän arkielämän kolmiulotteisia elementtejä. Lopputulos tulee olemaan kodinomainen kokonaistaideteos, joka kutsuu uppoutumaan leikin tavoin eri maailmoihin. Kouvolan taidemuseon näyttelyn kuvamateriaali kumpuaa nykyajan perheistä ja sosiaalisista suhteista, kodista ja maisemasta sen ympärillä.

Olen kuvannut erilaisia perheitä vuosisadan alun ajan potrettiperinteen mukaisesti mustavalkokuvin (polymeerigravyyri) maisemataustalla. Perheiden kokoonpano sekä perheenjäsenten erilaiset suhteet virittävät teossarjassani näkemään ennakko-oletuksia ja muutoksia perhekäsityksessä pitkällä aikavälillä. Olen kuvannut ja kuvaamassa yksinhuoltajaperheitä muutoksen keskellä, homoperheitä lapsineen, vanhuksia, nuoria pareja, yhteishuoltajuusperheitä, monikulttuurisia sekä lapsettomia pariskuntia eli laajan kirjon siitä mikä yleisesti voidaan sisällyttää perhekäsitykseen Suomessa. Käytän teoksissani taustalavasteen sijaan todellista maisemaa ja eri paikat tuovat oman tason kuvan tulkintaan.

Tämän teossarjan rinnalle olen kuvaamassa videota, jossa lapset leikkivät perheitä ja kotia. Tällä haluan tuoda esille heidän mielikuvaansa perheestä ja perheenjäsenten välisistä rooleista. Toivon herättäväni näin erilaisia kysymyksiä heille jättämästämme mielikuvaperinnöstä ja toisaalta toivon, että lasten kautta voisi myös löytyä jotain olennaista tunteentasolla elämästä perheessä.

Maria Kausalainen, Yhdessä, polymeerigravuuri, 2009

Teos kumpuaa henkilökohtaisesta elämästäni viiden lapsen äitinä uusperheessä. Koen itse, että perhe on minulle pohja ja perusta, se miksi ensisijaisesti koen olevani tarpeellinen. Näiden perheiden kuvaustapahtuma on myös mielenkiintoinen tapa kommunikoida sekä nostaa perhettä myös kuvattavien itsensä omaksi sisäiseksi tarkkailunkohteeksi. Minua ovat myös herätelleet perhekysymyksien pariin julkisuudessa esillä olleet karkoituspäätökset, joiden mukaan isovanhemmat eivät kuulu Suomessa ydinperheeseen.

Maria Kausalainen

Kuvia kiveltä –

Pro Litografia -yhdistyksen taidenäyttely

Etelä-Karjalan taidemuseosssa 10.10.2010 – 16.1.2011

PRO LITOGRAFIA

Kalle Berg, Kolme mustaa, 2006

Pro Litografia –yhdistyksen ryhmänäyttely esittelee monipuolisesti kivilitografiaa ja sen tekijöitä Suomessa. Kivilitografia on nimensä mukaisesti kiveltä painettavaa grafiikkaa. Vanha kirjapainomenetelmä on taiteilijoiden käsissä jalostunut yhdeksi taidegrafiikan ilmaisuvoimaisimmista ja rikkaimmista muodoista. Kivi elää tekijänsä käsissä maalauksellisissa piirroksista ja valokuvamaisissa yksityiskohdissaan. Näyttelyn lähtökohtana on muisti ja ajallisuus, nykyisen virtuaali- ja offset-maailman rinnalla vaalitaan ikivanhaa kuvan tekemisen perinnettä.

Kesäpäiviä – Elias Muukka suomalaisen maiseman tulkkina

Elias Muukka kuuluu niihin harvoihin suomenkielisiin taiteilijoihin, jotka 1800-luvun lopulla ovat nousseet suoraan kansan riveistä. Noihin aikoihin suurin osa taiteilijoista tuli sivistyneistön parista. Naisista lähes kaikki olivat ruotsinkielistä säätyläistöä, miehistäkin suurin osa.

Elias Matinpoika Kaijansinkko syntyi Lemin Suontakaisen kylässä 10.6.1853. Isä Matti Mooseksenpoika tuli kotivävyksi vaimonsa Kristiina Taavetintytär Muukan kotitaloon. Eliaksen äiti oli ollut jo aikaisemmin naimisissa ja ensimmäisestä avioliitosta syntyi kaksi lasta Beata ja Matti. Eliaksen sisaruksia olivat: Antti, Aatami, Aapeli, Eeva-Maria ja Eeva-Vilhelmiina. Samassa tuvassa asui myös Eliaksen eno perheineen. Perheen talo Aittapelto oli osa suurempaa Muukkien ratsutilaa, joka jaettiin useampiin tiloihin isossa jaossa ja myöhemmin niistä tuli perintötiloja. Vaikka maaomaisuutta oli, ei rahaa ollut antaa opinteille lähtevälle Muukalle. Hän saikin kylän papilta Köyhäinkirjan mukaansa.

Rantamaisema

Koivumetsä, Raade

Eliaksen lahjakkuus ilmeni monin tavoin. Hän oli erittäin hyvä laulaja, kuten suvun monet muutkin jäsenet. Perheessä muodostettiin oma kuoro, joka kävi esiintymässä seurakunnan tilaisuuksissa ja kylän kesteissä. Muukat olivat omassa kylässään edistyksellisiä. Äidin isä Taavetti Muukka oli ”herastuomari”, luku- ja kirjoitustaitoinen maaviljelyn uudistaja, joka opetti Eliakselle lukemisen ja kirjoitustaidon. Äidin veli oli kellontekijä, lautamies ja maamittari. Eliasta kiinnosti piirtäminen erikoisesti, mutta paperia ei ollut kotona lasten käyttöön. Isoisä korosti enemmän kirjoittamisen taitoa ja varoitteli piirtämästä kuvia. *”Mutta piirsinhän minä, ja kun se oli sokea, ei se nähnyt.”* Elias täytti piirroksillaan vanhat, siniset housunkaavat ja isoisän lautakuntapaperit. Luonto, keskeiseksi muodostuva aihe, kiinnosti jo varhaisessa vaiheessa ja hän yritti piirtää luonnon mukaan ollessaan paimenessa.

Elias pääsi aloittamaan koulun vasta 17-vuotiaana, kun hänet lähetettiin Viipuriin suomalaiseen alkeiskouluun. Täällä hänen sukunimensä muuttui Muukaksi syksyllä 1870, kun rehtori katsoi että nimi on liian vaikea ja pitkä. *”Sitä suomalaista alkeiskoulua kävin vain sen yhden lukukauden. Seuraavana syksynä siirryin ruotsalaiseen ylä-alkeiskouluun. Ja siellä oli raskas urakka, kun piti kääntää ruotsista latinaksi ja latinasta ruotsiksi, eikä osannut kumpaakaan eikä ollut minkäänlaista sanakirjaakaan olemassa. Piti kysellä yhdeltä ja toiseltakin, mitä se ja sekin sana merkitsi. Muutamia aineita, niin kuin uskontoa, meille opetettiinkin suomeksi, sillä eihän siitä muuten olisi mitään tullut.”* Taidemaalari **Selma Schaeffer** (1836–1918) huomasi Eliaksen lahjat ja opetti häntä erikseen koulun ohessa. Düsseldorf oli Schaefferille tuttu opintopaikka, joten ehkä jo tämän tuttavuuden yhteydessä puhuttiin maisemamaalauksen ihanteista.

Syksyllä 1873 Elias Muukka aloitti opinnot Helsingin suomalaisessa alkeisopistossa III luokalla, joka oli ylin luokka. Seuraavana syksynä hän aloitti Suomen Taideyhdistyksen koulun opettajinaan **Arvid Liljelund** ja **Carl Eneas Sjöstrand**. Samanaikaisesti hän opiskeli myös yliopiston piirustussalissa **Hjalmar Munsterhjelmin** ohjauksessa. Hän menestyi opinnoissaan hyvin. Köyhä isätön ja äidittön Muukka sai Taideyhdistykseltä rahallista tukea koko opiskelun ajan ja häneltä ostettiin jo keväällä 1876 ensimmäinen teos yhdistyksen arpajaisiin. Maisemista tulikin Muukan rakkain aihepiiri.

Pohjoismaiset taiteilijat suuntasivat opintomatkansa jo suurimmaksi osaksi Pariisiin, mutta Muukka lähti Düsseldorfin akatemiaan **Werner Holmbergin** jälkiä seuraamaan syksyllä 1877. Samanaikaisesti akatemiassa oli opiskelemassa Arvid Liljelund. Hieman myöhemmin paikalle saapui **Victor Westerholm** ja **Fridolf Weurlander**. Ruotsinkielisestä Westerholmista tuli Muukan perheystävä, uskottu, opettaja ja ihailun kohde, jonka puoleen Elias epävarmuudessaan usein kääntyi. Elias oppi kaksikieliseksi suhteellisen pian, vaikka kirjoitettu ruotsi olikin hieman epäkorrektia.

Muukka oli jo ennen Helsingin opintovuosiaan tutustunut Lemillä pappilassa Anni Agner Fagerlundiin (1865–1931) siuntiolaisen räätälimestarin tyttäreen. Anni oli kasvatettavana vanhemman sisarensa luona Lemin pappilassa. Rovasti Majander, joka oli kirjoittanut Muukalle köyhäinkirjeen, oli avioitunut Maria Alexandran, Annin vanhemman sisaren kanssa muutama vuosi aikaisemmin. Elias ja Anni menivät salakihloihin Annin ollessa vasta 14-vuotias. Elias oli jo 26-vuotias maailmaa nähnyt mies. He avioituivat Annin 18-vuotissyntymäpäivänä Parikkalassa 1883.

Perheeseen syntyi kuusi lasta, joista kaksi ensimmäistä kuolivat muutaman kuukauden ikäisinä.

Muut olivat: Eino Elias, Aino Agnes, Aino Johanna (1888–1919), Yrjö Samuli (1891–1953), Martta Helena (1894–1975) ja Katri Emilia (1896–1980).

Muukan opinnot jäivät kesken Saksassa, kun hän suuntasi Pariisiin Academia Colarossiin 1880 loppusyksystä. Ratkaisu ei ollut helppo, sillä Taideyhdistyksen puolelta toivottiin hänen jatkavan loppuun opintonsa Saksassa, mikä olisi ollut parempi ratkaisu hänen koulutuksensa ja taiteellisen luonteensa puolesta. Toisaalta Pariisin uusien virtausten merkitystä korostettiin kritiikeissä. ”Düsseldorfilaisuus” nähtiin jo tuona aikana vanhahtavana ja aikansa eläneenä suuntauksena. Epävarma Muukka antoi **Estladerin** ja muiden kriitikkojen vaikuttaa liikkaa ratkaisuihinsa, minkä hän totesi myöhemmin itsekin. **Aukusti Uotila** kirjoitti Pariisista joulukuussa 1880 *”Vähitellen ovat kaikki suomalaiset taiteilijat Pariisissa, vielä muutama vuosi sittenhän Pariisia pidettiin äärimmäisen sopimattomana paikkana taiteellisiin opintoihin. Ajat muuttuvat, valo näyttää nousevan täältä. Eilen saapui Muukka, jonka luulimme jo kuolleen matkalla: hän oli levännyt yli kuukauden Kööpenhaminassa. Ranska ei ole miellyttänyt häntä, ainakaan vielä. Luulen, että hän on pettynyt toiveissaan.”* Matkan jälkeen Muukka kirjoitti Pariisin vaikutelmista ystävälleen Westerholmille: *”... siellä saa vasta pienen käsityksen taiteestamme. Pariisilaiset maalaavat toisin kuin kaikki muut tässä katalassa maailmassa. Veitsellä, sormin, tikuin aivan mielen mukaan. Ja voitko kuvitella - kaikki onnistuu heille. - Aikaisemmin olen vihannut ranskalaista taidetta, mutta kun näin Salongin - olen katunut sitä hyvin paljon.”*

Muukan elämä vakiintui avioitumisen

myötä ja elämän realiteetit vaikuttivat siihen, että hän hankki itselleen piirustuksenopettajan kelpoisuuden Jyväskylän seminaarista. Sitten alkoi useiden vuosien kiertely eri paikkakunnilla Eliaksen toimiessa opettajana kouluissa: Sortavala 1883–1884, Viipuri 1884–1885, Helsinki 1885–1886. *"Olin Helsingissä koko talven missä minä tai me saimme tytön, joka eli neljä kuukautta. Minun Annini oli sairaana koko talven, makasi elämän ja kuoleman rajalla – ehkä Liljelund onkin kertonut. Nyt olemme täällä. [Vaasa] Minulla on pieni toimi kalligrafian ja piirustuksen opettajana suomalaisessa alakoulussa. Olemme terveitä. Ei ole paljon puhuttavaa taiteestani…On välillä tylsä olla täällä pohjoisessa. Täällä ei näe mitään taideasioita, ei ketään maalaria, joka sanoisi jotain töistä. Olen miettinyt jos muuttaisimme Helsinkiin asumaan, niin silloin menisin eteenpäin, mutta että taistella yksin. Se on kovaa. Kesän olimme Karjalassa."*

Syksyllä Muukka muutti perheineen Vaasaan, jossa hän perusti yksityisen piirustus- ja maalauskoulun Raatihuoneenkadulla sijaitsevaan kotiinsa 1886–1891.

Perheen kesät kuluivat pääsääntöisesti Lemillä, jonne Muukat palasivat kuin muuttolinnut alkukesästä. Lemin kirkonkylä, Suontakaisen kylä (Muukankylä epävirallisesti), Lahnajärven ranta ja kapean hietikon erottama Kivijärvi hiekkarantoineen oli koko perheen kesämaisemana vuosikymmenten aikana. He hankkivat ensimmäisen huvilansa Kesäniemen Lahnajärven rannalta jo ilmeisesti 1890. Uuden vastakkaisella rannalla sijaitsevan tontin Muukat ostivat 1902 Lemin kirkonkylän välittömästä läheisyydestä. Sinne rakennettu Hovinrinne oli perheen tukikohtana aina sisällissodan vuosiin saakka. Viimeisin huvila Ryöpäs, muutaman sadan metrin päässä, oli Eliaksen kesäpaikka aina viimeiseen syksyyn saakka.

Suomen Taideyhdistyksen Turun piirustuskoulun toisen opettajan virka oli Muukan pitkäaikaisin merkityksellinen opettajan paikka (1891–1907). Johtajana toimi Muukan ystävä Victor Westerholm, jolta Muukka haki oppia useampaan kertaan 1880–1890-luvulla. Westerholmin Tomtebo Önningebyssä tuli hänelle tutuksi vierailujen myötä. Westerholm oli myös Martta – tyttären kummi. Turussa perhe asui aina vuoteen 1918 saakka. Vuodet 1918–1919 oltiin Savonlinnassa, sen jälkeen Mikkelissä 1919–1925. Seuraavan vuoden puollella perhe muutti takaisin Turkuun. Kesiä vietettiin edelleen Lemillä, Naantalissa, Karkussa jne. Anni kuoli Lappeenrannassa 1931. Viimeiset vuodet 1933–1938 Muukka asui tyttärensä Katrin kanssa Lallukan taiteilijatalossa kunnioitettuna professorina, taiteilijakunnan nestorina. Hän kuoli keuhkokuumeeseen 2.10.1938 kotonaan.

Elias Muukka pystyi opetustoimen lisäksi hämmästyttävän laajaan taiteelliseen tuotantoon. Talvikausilla opetus vei suurimman osan ajasta, mutta kesän tullessa hän maalasi runsaasti.

Taiteellinen lahjakkuus jatkui hänen pojassaan Yrjö S. Muukassa. Isä ja poika pitivät useita yhteisnäyttelyitä vuosien varrella.

Keskeisimpiä maisema-aiheita hänen tuotannossaan olivat järvenrantamaisemat. Lemin lisäksi hän on maalannut ranta-aiheita muualtakin, mm. Parikkalasta, Saimaalta, Lempäälästä, Laatokalta, Turusta ja Punkaharjulta. Yleensä järven pinta on tyyni tai pienessä tuulenvireessä. Suurta huomiota on kiinnitetty rannalla kasvaviin puihin ja pensaisiin. Näillä unelmoivilla, lempeillä rannoilla ei juurikaan liiku muita häiritsemässä taiteilijan yksinäistä mietiskelyä ja kokonaisvaltaista luonnonrauhan etsintää. Taivaat kuvaavat mitä erilaisimpia sää- ja valaistusolosuhteita; kahta samalla muotilla kuvattua ei ole. Pilvet muodostavat reikäisiä pitsiharsoja, ne purjehtivat pumpulinkeveinä massoina tai pitkinä repaleisina jonoina tai räjähtävät ohuiksi viimoiksi.(Marianne Koskimies-Envall, 2009)

Viljapelto kuhilaineen, maalarien klassinen aihe, oli rakas Muukalle. Aiheen käsittelyyn sopi hyvin Muukan käyttämä pehmeä sivellintekniikka ja sen kellanruskeat sävyt toivat vaihtelua taiteilijan muuten niin vihreävoittoiseen palettiin. Visuaalisen puolen lisäksi aiheella on tietenkin myös sisällöllinen sanomansa elämän jatkuvuudesta. Monien ruispeltoaiheiden tiedetään kuvaavan kotitalon, Aittapellon, kuhilaita tai rukiinkorjuutapahtumaa Lemin pappilan pellolla. *(Marianne Koskimies-Envall, 2009*)

Leena Räty

Elias Muukka ns Laatokan rannalta 1884 Vaasaan

Näyttely on yhteistyönäyttely, jossa kartoitetaan sekä Elias Muukan elämänvaiheita kuin taidetta kokonaisuudessaan 1870-luvulta 1930-luvulle.

Etelä-Karjalan taidemuseo 20.2.–9.5.2010.
Pohjanmaan museo 10.6.–25.8.2010.

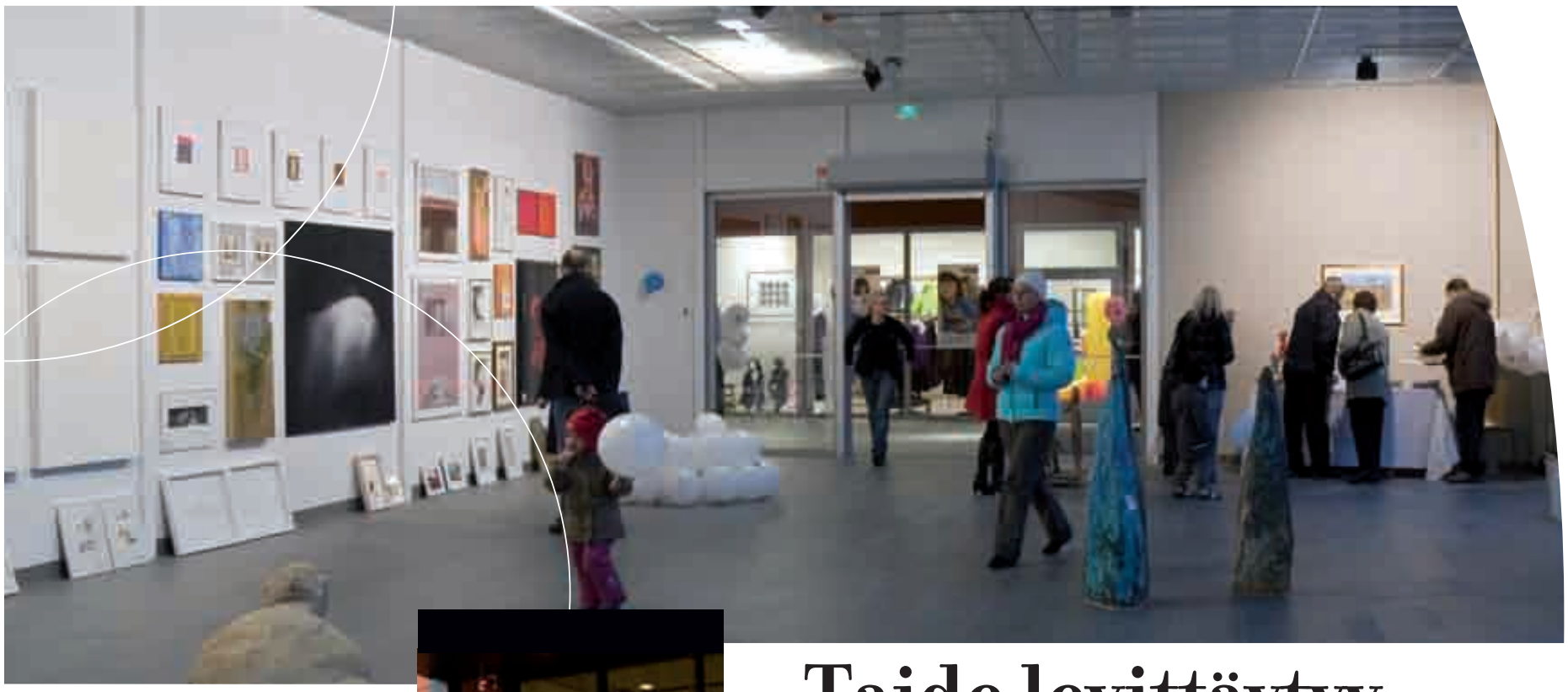
Lemin kirkko

Rantamaisema Ahvenanmaalta

T·A·I·D·E·L·I·N·K·K·I –

Kaakkois-Suomen kuvataiteen alueellinen keskus

Kuva: Vesa-Ville Saarinen

Etelä-Karjalan ja Kotkan Taiteilijaseurat ovat yhdessä Kaakkois-Suomen taidetoimikunnan kanssa valmistelleet kuvataiteilijoiden alueellisen keskushankkeen, joka on nimetty Taidelinkiksi. Toiminta hankkeen puitteissa aloitettiin marraskuussa 2009.

Taidelinkin tarkoituksena on kaakkoissuomalaisten kuvataiteilijoiden ja heidän työnsä tunnetuksi tekeminen. Se suunnittelee ja tuottaa taidenäyttelyjä ja tapahtumia, markkinoi alueen kuvataiteilijoita ja edesauttaa taiteen soveltavan käytön yleistymistä esimerkiksi hoitolaitoksissa. Taidelinkki toimii linkkinä taiteilijoiden ja taideyleisön välillä. Keskeinen toimintamuoto on taidelainaamotoiminta, joka tarjoaa joustavan mahdollisuuden hankkia laadukasta taidetta alueen taiteilijoilta. Hankkeeseen liittyvä taidelainaamotoiminta on aloitettu, jo olemassa olevan, Etelä-Karjalan Taiteilijaseura ry:n Taidelainaamon kautta.

Taidelinkki vie taiteen osaksi ihmisten arkipäivää. Taidelainaamon teoksista kootaan kiertonäyttelyjä, jotka ovat esillä erilaisissa julkisissa tiloissa ympäri Kaakkois-Suomea. Lisäksi alueen kirjastoihin on suunnitteilla kuukauden välein vaihtuvia ”Kuukauden taulu” -näyttelyjä. Taidelinkki on jo jalkautunut suuren yleisön ulottuville Lappeenrannassa, kun taidelainaamotoimintaa esiteltiin kauppakeskus Family Centerissä 7.-29.11.2009. Taidelainaamonäyttely sai hyvän vastaanoton ja paljon kiinnostusta osakseen. Kolmen viikon aikana lainaamon teosvalikoimaan tutustui noin 2500 kävijää. Näyttelystä lainattiin ja myytiin yhteensä kolmetoista teosta.

Hankkeeseen on saatu mukaan laaja yhteistyöverkosto, mukana ovat muun muassa alueen taidemuseot, kaupunginkirjastot, Lappeenrannan kulttuuritoimi, Kotkan kulttuuriasiainkeskus ja Kantri & Urbaani ry. Yhteistyötä rakennetaan jatkossa myös Kotkan-Haminan kehittämisyhtiö Cursor Oy:n kanssa.

Kantri & Urbaani ry:n kanssa toteutetaan kesällä 2010 näyttely Lappeen vanhan pappilan alueelle Lappeenrantaan. Näyttely kootaan kaakkoissuomalaisten taiteilijoiden uusista teoksista. Näyttelyn kuraattoriksi on kutsuttu hyvinkääläinen kuvanveistäjä, Suomen kuvanveistäjäliiton puheenjohtaja, **Maija Helasvuo.**

Taidetoimikunta on palkannut kolmivuotiseksi suunnitellun hankkeen vetäjäksi läänintaiteilijan, joka aloitti työnsä lokakuun alussa. Hänen työpisteensä sijaitsee Lappeenrannan kulttuuritoimen tiloissa. Hanketta hallinnoi Etelä-Karjalan Taiteilijaseura ry, joka on asettanut sitä varten oman erillisen johtoryhmän.

Sirpa Hynninen
kuvataiteen läänintaiteilija
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

Taide levittäytyy taidemuseosta ulos

Syksyllä 2009 Etelä-Karjalan taidemuseossa oli esillä Etelä-Karjalan Taiteilijaseuran 20-vuotisjuhlanäyttely *Ihminen kuvassa*. Näyttely ei pysynyt vain taidemuseon saleissa vaan laajeni seinien sisäpuolelta kaupunkikuvaan, jonne osa teoksista jäi pysyvästi.

Paula Tellan tekstiteos *This is my home This is your home* oli esillä mainostauluissa ja alikulkutunneleissa eri puolilla kaupunkia. Tellan ajankohtainen teos käsittelee ulkopuolisuutta, sitä, kenellä on oikeus merkitä jokin paikka ja kutsua sitä kodiksi. Kun ihminen merkitsee oman paikkansa, hän tekee sen aina suhteessa muiden paikkoihin.

Teos muistuttaa myös siitä, että ihmisellä on vastuu elinympäristöstään. Tämä on minun kotini ja kodista tulee pitää huolta.

Mainostauluissa yksinkertainen musta teksti *This is your home* valkoisella pohjalla hämmensi ohikulkijoita. Mitä tässä mainostetaan? Mitä tämä tarkoittaa? Eräs nainen kertoi etsineensä mainostaulusta logoa, internet-osoitetta, jotain lisätietoa sitä kuitenkaan löytämättä. Kun näyttelystä kirjoitettiin paikallislehdessä, hän helpottui: *”Tämä onkin taidetta!”*. Nainen tuli myöhemmin taidemuseoon – ensimmäistä kertaa elämässään - varta vasten katsomaan *Ihminen kuvassa* –näyttelyä. Hän kertoi mainostauluissa olleiden tekstiteosten kautta oivaltaneensa jotain nykytaiteesta: *”En saanut vastauksia, sain kysymyksiä!”*.

Mainostauluissa olevat teokset poistettiin näyttelyn päätyttyä, mutta alikulkutunneleihin maalatut graffitinomaiset tekstit jäivät elämään. Jo suunnittelu- ja luvanhakuvaiheessa keskusteltiin siitä, minkälaista taidetta julkiseen tilaan saa tuoda ja kuka

Kuva: Seppo Pelkonen

tilaa saa käyttää. Lappeenrannan kaupungin edustajien kanssa sovittiin, että teokset jäävät alikulkutunneleihin myös näyttelyn jälkeen.

Teoksia kommentoitiin paljon jo tekovaiheessa. Ohikulkijat kyselivät, kommentoivat, tuijottivat, olipa joku soittamassa poliisiakin. Myöhemmin teksteihin on otettu kantaa uusilla, alkuperäistä tekstiä kommentoivilla kirjoituksilla. Teokset elävät, kiinnostavat ja herättelevät ohikulkijoita. Tella saavutti teoksillaan sen mitä halusi, ne kommunikoivat ihmisten kanssa arkipäivän tasolla.

Lappeenrannan museotoimi ja Lappeenrannan Kylpylä ovat aikaisemmin tehneet yhteistyötä, jonka puitteissa Kylpylässä kuntoutuksessa olevien on ollut mahdollista tutustua museoiden näyttelyihin osana kuntoutusjaksoaan. Ihminen kuvassa –näyttelyn kautta yhteistyö laajeni niin, että osa näyttelyn teoksista asetettiin esille Kylpylän tiloihin. **Janne Pesosen** kaksi kylpijämaalausta asetettiin esille Kylpylän aulaan, jossa ihmiset odottavat hoitojaan. Jo ripustusvaiheessa teoksia kommentoitiin, lähinnä ihailevasti. Tummasävyiset teokset istuvat hillityllä tyylillään vanhan Kylpylän kokonaisuuteen.

Päivi Erosen *Kylpijä-sarjan* valokuvia oli esillä sekä taidemuseossa että Kylpylähotellissa (kuva yllä).

Teokset ovat herättäneet kummastelua ja tarkastelua erityisesti Kylpylähotellissa. Vastaanottovirkailijat ovat useaan otteeseen joutuneet vastaamaan kysymykseen siitä, miksi terveyskylpylän seinällä on tupakoivia ja kaljaa juovia naisia. Kylpylän asiakaspalvelupäällikkö on vastannut kummastelijoille, että taiteen kuuluu herättää keskustelua ja tämä on ehkä taiteilijan näkemys siitä, kuinka suomalainen rentoutuu saunan jälkeen.

Kaiken kaikkiaan taidemuseon seinien ulkopuolella esillä ollutta taidetta on kommentoitu runsaasti. Ja ehkä on muitakin, jotka ovat saaneet teoksista kipinän ja uskaltautuneet myös taidemuseon sisäpuolelle?

Mona Taipale

Kuva: Seppo Pelkonen

KOUTA yhdistää kouvolalaiset ammattitaiteilijat

Kouvolan kuntaliitos ja Minun Kouvolani —taideprojekti ovat yhdistäneet taiteen ja kulttuurin toimijoita. Kuntarajojen poistuminen tarkoittaa entistä vapaampaa apurahojen hakua ja verkostoitumista.

Markku Metso: Hopelessly lost in the calm waters of solitude, 2009, lyijykynä, digitaalinen

Kuvataiteen ammattilaiset ovat kokoontuneet tammikuusta 2009 lähtien pohtimassa taiteilijoiden tilannetta Kouvolassa. Tyypillinen kouvolalainen taiteilija on mielellään toiminut omassa rauhassa, mutta myös jäänyt verkostoitumatta kollegoiden kanssa.

Yhteistä asioiden edistämistä ja hauskanpitoa lisäämään perustettiin 18.5.2009 Kouta ry. Puheenjohtajaksi valittiin **Mikko Sakala**. Jäsenhaku käynnistyi syksyllä ja jäsenmääräksi varmistui 25 taiteilijaa.

Jäsenkriteerit ovat samankaltaiset kuin muilla vastaavilla taiteilijaseuroilla. Jäsenyyteen vaaditaan kahdeksan pistettä, joita saa Suomen taiteilijajärjestöjen erikoisliittojen jäsenyydestä, ammattiin valmistavasta taidekoulutuksesta, liittojen näyttelyihin pääsemisestä ja em. tahojen palkinnoista ja Kouta- ja aluetaidenäyttelyistä.

KOUTA-galleria aloittaa toimintansa helmikuussa

KOUTA-galleria aloittaa toimintansa helmikuussa. Näyttelyaikoja voivat hakea lähialueiden taiteilijaseurojen jäsenet. Gallerian toiminta liittyy kuvataiteen aluekeskushankkeeseen, jota vetää lääninTaiteilija **Sirpa Hynninen**. Galleria toimii kiinteänä osana Kouvolan taidemuseota ja sinne pääsee taidemuseon pääsylipulla.

Lisätiedot
mikkosakala@wippies.fi

KOUTA-GALLERIAN NÄYTTELYT 2010

8.2.-28.2. Heidi Lipiäinen
1.3.-21.3. Markku Metso
22.3.-18.4. Marleena Liikkanen
6.9.-30.9. Ville Viinikainen
1.10.-31.10. Taidelinkki
1.11.-28.11. Jonne Pitkänen
9.12.- KOUTAN JOULUNÄYTTELY

Päivää, olen Kotkasta

Elokuussa 2009 vietin Kotkasta muuton 20-vuotisjuhlaa samalla kilistellen kohtalaisen tuoreen paluumuuttajan maljaa. Karhulan vesitorni seistä jököttää edelleen, moni muu asia on muuttunut. Läntinen pallonpuolisko lähestyy kovaa kyytiä, kun Koskenkylästä päästään sitä leveämpää kaistaa, ellei peräti moottoritietä, rajalle asti. Porvookin alkaa olla jo täynnä Helsingin pakolaisia, joten voisi olettaa muutaman eksyvän Kotkaan asti. Kaupungintalolla kannattaisi miettiä, kuinka niitä saataisiin lisää ja vielä pidettyäkin täällä. Kyllähän mekin veronmaksajia tarvitaan, eikö?

Kotkassa on aina eletty vahvasti tehtaan varjossa. Toivo Pekkanen ja Pertsa ja Kilu, you know. Kotkastahan ne. Niin ja Kairo ja Fennia. Junnua ei kannata missään nimessä unohtaa koska siinä kiteytyy kaikki se, mistä suomalaiset – ja kotkalaiset – miehet on tehty; kaukokaipuusta, siiventyngistä ja ahonlaidasta. Ja tehtaasta. Siihen täällä palataan aina ja se on jotakin johon kotkalainen mentaliteetti kulminoituu. Siitä kannattaa olla ylpeä, että selkä suorana seisoo tehtaan portilla eikä kumartele ketään. Lapsena muistan ylpistelleeni sillä, että isä ja muut mustakouraiset metallimiehet Karhulan Ahlströmillä olivat lakossa. Oli hienoa, että isä jäi kotiin. Oli hienoa, että vappuna seisottiin torin laidalla katsomassa kuinka punaiset liput marssivat vaappuvissa riveissä ohitse, hei vaan! Tänä syksynä tutun vaimo oli nolona, kun työkaverit kantoivat sen miehen kotiin – keskellä päivää täydessä kännissä. Se kertoi, ettei viitsinyt olla vihainen, kun mies lähti juhlimaan sitä, ettei lomautus osunut kohdalle.

Niinpä niin. Tehtaan varjo vaalenee. Kymen Sanomat julkaisee tekstaripalstaa. Sitä lukemalla pysyy aika hyvin kärryillä siitä, missä mennään. Tänä aamuna joku oli puhissut sinne seuraavan viestin: *"Kotkan työläiskaupungin imagolle ei sovi 1 000 000 euroa veronmaksajille maksava sinfoniaorkesteri."* Jaa, miksi ei? Kommentti tietenkin viittaa taannoiseen uutiseen, jossa kaupunkimme mukava johtaja **Henkka Lindelöf** ilmoitti mittavista leikkauksista kaupunginteatterin ja Kymi Sinfoniettan avustuksiin. Miten niin duunarit ei kuuntele musiikkia? Miten niin duunarit ei käy teatterissa? Vastikään istuin katsomassa My Fair Ladya täydessä salissa Prisman kassarouvien kanssa. Kaikki tykkäsi. Veikkaan, että koko katsomo oli tupaten täynnä rasvakouria, sorvareita, haalariäijiä sun muita. Niitä ei vain tunnista puku päällä. Jostain syystä asenteet ovat ne, jotka muuttuvat hitaimmin. Moottoritie saa tulla, mutta perkele, mitään sinfoniaa. Tehdas ja kulttuuri eivät ole toisiaan poissulkevia elementtejä. Minusta kasvoi taiteilija todennäköisesti siksi, että isä ja äiti, duunareita molemmat, pakottivat teatteriin ja taidenäyttelyyn.

Kuvataiteilijan näkökulmasta Kotka tuntuu joskus olevan maailman laidalla. Piireissä puhutaan siitä, kuinka me vaan asutaan täällä, tarkoittaen sitä, että jossakin muualla on se vehreämpi laidun. Kotka tarjoaa suhteellisen halvan asumisen, torikahvit ja meren. Vaan Sinfoniettallakin menee paremmin. Valtakunnallisesti ajatellen Kotkasta löytyy tekijöitä. **Hirvelän Markkukin** porskuttaa viisivuotisella ja se on aika kova juttu. Henkilökohtaisesti potkisin kaupunkia hellästi takamuksiin, että se ymmärtäisi minkä päällä istuu. Minä haluan kulttuuritalon ja taidemuseon. Sellaisen, johon voi mennä ihan duunarina juomaan kupin kahvia ja katsomaan mitä ne hipit on saaneet aikaan. Sellaisen, josta voisi olla ylpeä, jonka eteen voisi tehdä töitä yhdessä muusikoiden, kirjailijoiden, näyttelijöiden ja muiden maakareiden kanssa. Niin, I have a dream, kuten sanotaan. Kuvataide ei ole niin vakavaa, eikä niin elitististä etteikö se voisi kukkia siinä tehtaankin haaleassa varjossa, jos sille vain annetaan tilaisuus. Kotkassa on potentiaalia, rantaviivaa ja hyviä tyyppejä. Siitä syystä ei kannata mennä Helsinkiin ja sanoa: *"Joo, tulin Kotkasta, mutta mä vaan asun siellä."*

Outi Sunila
Kotkan Taiteilijaseuran
puheenjohtaja

Nina Terno, Ratsastaja

Tyttö kukkivalla niityllä –
aarteita Viipurin Taiteenystävien kokoelmasta

Etelä-Karjalan taidemuseo 23.5.–19.9.2010

Lappeenrannassa on mahdollisuus ensimmäisen kerran nähdä yhdessä koko Viipurin Taiteenystävien kokoelman kirjo aina viimeisiin ostoihin asti, sillä kesän näyttelyyn kootaan yhteen Hämeenlinnassa ja Lappeenrannassa olevista teoksista kattava katsaus. Sama yhteistyönä toteutettu näyttely on esillä Hämeenlinnan taidemuseossa syksyllä. Samalla vietetään 120 vuotta täyttävän yhdistyksen juhlavuotta.

Sodan jälkeen viipurilaiset kokoelmat jaettiin Hämeenlinnan ja Lahden kesken. Viipurin Taiteenystävien kokoelma sijoitettiin kokonaisuudessaan Hämeenlinnan taidemuseoon. Kokoelma sisältää merkittäviä kansallisia kultakauden teoksia.

Viipurin Taiteenystävät halusi kuitenkin 1980-luvulla siirtää osan omistamistaan teoksistaan Lappeenrantaan. Se sai aikaan yhden suurimmista oikeustaisteluista taidemaailmassa. Korkeimman oikeuden päätöksellä Viipurin Taiteenystävät ry sai omistajayhteisönä myös hallintaoikeuden teoksiinsa. Vuoden 1992 aikana kokoelmasta talletettiin Lappeenrantaan yhteensä 24 teosta ja Hämeenlinnaan jäi 47 teosta. Kokoelmaa on kartutettu myös sodan jälkeen ostoilla, jotka on talletettu Lappeenrantaan.

Kunniakas yhdistys perustettiin Viipurissa 1890 tarkoituksenaan *”taideteoksia ostamalla saada aikoihin taideteoskokoelma”*. Lisäksi kirjattiin toiseksi tavoitteeksi *”yhdistys aikoo myöskin perustaa piirustuskoulun”*. Puheenjohtajina oli merkittäviä ja kuuluisia viipurilaisia. Perustajista mainittakoon konsuli, teollisuusmies **Eugen Wolff**, joka kuului Viipurissa kunnallis- ja kulttuurielämän johtajiin. **Hackmanin** suvun miehet olivat edesauttamassa taidemuseon aikaansaamisen. Monet naiset toimivat aktiivisesti yhdistyksessä. **Lilli Fabritius**, hovioikeuden varapresidentin puoliso oli mm. Suomen Taideyhdistyksen asiamies Viipurissa ja Viipurin Taiteenystävien perustajajäseniä ja johtokunnan varajäsen. Muita merkittäviä nimiä olivat mm. **Thella Frankenhaeuser**, kauppaneuvos **Hahlin** tytär; lääninarkkitehti **Ivar Aminoff**, yhdistyksen ensimmäinen sihteeri ja piirustuskoulun inspehtori.

Carl Gutaf Hellqvist, Tyttö kukkivalla niityllä, 1883, Hämeenlinnan taidemuseo/VTY

Viipurin Taiteenystävät ry:n suurin taloudellinen panostus kohdentui Viipurin taidemuseon ja oman taidekoulun aikaansaamiseen. Rahavaroja kerättiin vuosien ajan, mutta vasta suurliikemies **Seth Sohlbergin** lahjoitus mahdollisti toteutuksen lopullisesti. Yhdistys tilasi piirustukset **Uno Ullbergiltä** ja uusi rakennus nousi Pantsarlahden bastionille. Yhdistys luovutti taidemuseon kultaisen avaimen Viipurin kaupungille 12.10.1930. Rakennuksen toisessa siivessä jatkoi uusissa tiloissa toimintaansa yhdistyksen piirustuskoulu. Koulun oppilaista muistetaan mm. **Olli Miettinen, Väinö Kunnas, Eva Cederström ja Aimo Tukiainen**.

Viipurin Taiteenystävien taidekokoelmaa sijoitettiin uuteen taidemuseoon. Lisäksi siellä olivat kaupungin omat kokoelmat ja joitain yksityistalletuksia. Teokset ehtivät olla taidemuseossa esillä vain muutaman vuoden, kun ne jouduttiin evakuoimaan sodan jaloista Rautalammelle. **Hannu Takala**n tutkimusten mukaan kaikkia Viipurin Taiteenystävien kokoelmiin kuuluvia teoksia ei saatu pelastettua Viipurista. Tietojen mukaan kaikki taidehistoriallisesti merkittävät teokset saatiin kuitenkin pelastettua. **Rurik Lindquist** hoiti vastuullisesti pakkaamisen ja valikoimisen. Arkistotietojen mukaan on kuitenkin mahdotonta sanoa, mitä teoksia jäi jälkeen, sillä yhdistyksen kokoelman kokonaisinventaariota tuolta ajalta ei ole.

Kokoelmaan kuuluu mm. **Arvid Liljelundin** maalauksia, **Hjalmar Munsterhjelmin** maisemat Saimaalta ja Tuuloksesta, lisäksi **Thorsten Wasastjernan** 1890-luvun maisemia, **Albert Edelfeltin** naiskuvia, **Eero Järnefeltin** *Heinäkuun päivä*, **Victor Westerholmin** maisemia, useita **Pekka Halosen** kesä- ja talvimaisemia. Kokoelmassa on teoksia **Tyko Salliselta**, **Hugo Simbergiltä**, **Marcus Collinilta**, **Einar Ilmonilta**, **Jalmari Ruokokoskelta**, Olli Miettiseltä, Eva Cederstömiltä jne. Ulkomaisista taiteilijoista mainittakoon **Andreas Achenbach** ja **Carl Hellqvist**.

Sodan jälkeen yhdistyksen kokoelmia on täydennetty. Viimeisimpiä ostoja ovat mm. **Nina Ternon** *Ratsastaja* ja Olli Miettisen *Elokuun aamua*.

Leena Räty

Hugo Simberg, Aihe Porvoosta, 1912 *Olli Miettinen, Elokuun aamu, 1942* *Marcus Collin, Perunannostoa Itä-Karjalassa* *Pekka Halonen, Koski*

Akseli Einola, Pulkinniemi, 1915
Teoskuvat: Leena Räty

Ruokolahden Taitotalo

Ruokolahden kirkonkylän vanha koulurakennus oli ollut vuosikausia purku-uhan alla. Opetus oli siirretty sieltä pois 1970-luvun lopulla. Rakennuksessa oli ollut koululuokkien lisäksi kaksi opettajanasuntoa, johtajaopettajan ja yläkerran pienempi asunto, jossa tunnettu harrastajamaalari-opettaja Aune Patjas oli asunut.

Talon kunto oli säilynyt hyvänä. Paikkakunnan yhdistysaktiivit lähtivätkin tarmokkaasti taistelemaan talon säilyttämisen puolesta. Erityisen oma-aloitteinen oli Ruokolahden Taideyhdistys, jolta puuttui kunnolliset toimitilat. Kun yhdistys oli saanut eri lähteistä kunnostusrahoja, mm. EU-rahaa, tuli kuntakin kustannustalkoisiin mukaan. Palkkamenoihin ei rahaa kulunut, sillä yhdistyksen vapaaehtoiset kunnostivat talon ja siihen kuuluvan piharakennuksen. Puuhamiesten keskushenkilönä toimi ja toimii edelleen taideyhdistyksen pitkäaikainen puheenjohtaja Harri Tonder.

Taitotaloksi ristityssä rakennuksessa on monenlaista toimintaa. Siellä toimii tietysti Ruokolahden Taideyhdistys taidelainaamoineen, työskentelyhuoneineen ja näyttelysaleineen, lisäksi siellä toimii Lasten ja nuorten kuvataidekoulu sekä kansalaisopiston taide- ja käsityöopetuksen ryhmiä. Talossa pidetään erilaisia kursseja ja tapahtumia ja osia sen tiloista voi vuokrata yksityisjuhliakin varten. Alakerran salit on vallannut kutomakeskus lukuisine kangaspuineen. Talo on aamusta iltaan kuntalaisten ahkerassa käytössä.

Taitotalon edessä Harri Tonder.

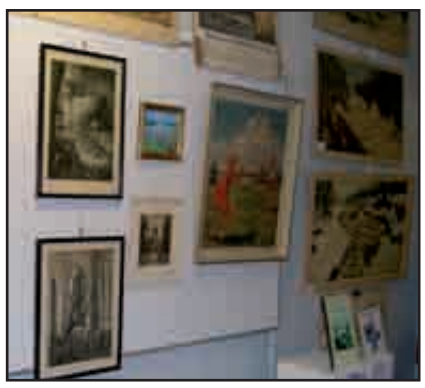

Akseli Einola (1894-1948)

Loka-marraskuussa 2009 Taitotalossa oli esillä opetustaulunäyttely. Alkuperäisenä tarkoituksena oli ollut esitellä ruokolahtelaisen taiteilijan Akseli Einolan tuotantoa, mutta pääasiassa yksityisomistuksessa olevia teoksia ei löytynyt tarpeeksi. Oli turvauduttava taideyhdistyksen omistamaan koulujen opetustaulukokoelmaan, jonka töistä hyvin monet ovat Akseli Einolan käsialaa. Näyttely sisälsi myös monien nimekkäiden, kuten mm Akseli Gallen-Kallelan, Albert Edelfeltin, Eero Järnefeltin ja Hugo Simbergin, tekemiä opetustauluja.

Viipurissa syntynyt Akseli Einola oli graafikko, maalari ja kuvittaja. Hän oli tunnettu ennen kaikkea opetustaulujen tekijänä. Hyvä piirustustaito ja selkeä esitystapa tekivät hänestä alan suositun osaajan. Einolan käsialaa on mm. mainio raittiuskuvien sarja ohjeineen ja neuvoineen sekä monet tarkat ja hienot eläinkuvat. Lisäksi hän teki lukuisia satukirjakuvituksia ja postikorttisarjoja. Hänen oma erikoissuosikkityönsä oli Valistuksen joululehden kuvittaminen.

Opetustauluja

Einola opiskeli Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa Helsingissä vuosina 1914-1915 ja katkon jälkeen vuosina 1921-1922. Katkos opiskelussa johtui siitä, että hän oli välillä mm. jääkärinä Saksassa. Jääkäriajan pohjalta hän teki graafisen sarjan jääkärien elämästä.

Einola toimi lyhyen aikaa kuvaamataidonopettajana Imatran yhteiskoulussa 1920-luvun molemmin puolin, pääasiassa hän työskenteli vapaana taiteilijana. Graafikkona, erityisesti hienojen etsauksien tekijänä, Akseli Einola oli myös tunnettu. Öljyvärillä hän teki pääasiassa maisemia.

Vaikea sairaus yllätti taiteilija Einolan kesken parhainta luomiskauttaan ja hän kuoli 53-vuotiaan Helsingissä v. 1948.

Ruokolahti-seura järjesti kesällä 1989 Ruokolahti-talolle paikkakunnan kuuluisuuksien isän ja pojan, Viktor ja Akseli Einolan, yhteisnäyttelyn. Rakennusmestari Viktor Einolan osuus koostui hänen tekemistään rakennuspiirustuksista. Akseli Einolalta näyttelyssä oli maalauksia ja grafiikkaa. Näyttely dokumentoitiin ja kuvattiin tuolloin nuoremman Einolan osalta aluetaidemuseon toimesta ja kuvista tehtiin diasarja. Akseli Einolan hienoa tuotantoa on harvoin julkisesti nähtävillä. Diasarjasta on jälkeenpäin ollut paljon hyötyä ja iloa.

Marjatta Räsänen

Akseli Einola, Telakka

Akseli Einola, Leikkivat lapset, 1926

Minun Kouvolani!

Tervetuloa synttäreille Kouvolaan

Kouvolassa on omenien poimintaa mutta myös monenlaista toimintaa. Täällä voi potkia jalkapalloa, mutta ei sentään toisen kalloa.Täällä voi lasketella suksilla, mutta ei vesiputkilla.Täällä voi nauttia huvipuistosta ja laskettelusuksien luistosta.

Lauri

Juhlimme Kouvolan kaupungin 1-vuotissynttäreitä koko vuoden 2010. Taide valtaa kaupungin eri kolkat, kulttuuritilaisuudet ja yhteiskunnalliset keskustelut seuraavat toisiaan. Rakennamme tapahtumia yhdessä kuntalaisten, taiteilijoiden ja harrastajien voimin, Minun Kouvolani syntyy monenlaisista kulttuuriaineksista.

Kaikki alkoi taiteilija **Ville Viinikaisen** ideasta kaksi vuotta sitten. Ajatus kotikaupungin juhlasta muotoutui yhteisesti luoduksi taiteen viikonlopputapahtumaksi, joka alkoi pikkuhiljaa venyä kulttuurin kesäksi. Uuden Kouvolan valmistelun myötä kulttuurikesä kasvoi juhlavuodeksi. Ja nyt olemme alkaneet unelmoida keskustelevasta ja taiteen voimaannuttavasta kaupunkielämästä Kouvolassa.

Musiikilla ja kuvataiteilla on vahva sija juhlavuoden ohjelmassa. Koko vuoden kestävä iltamakiertue kutsuu nauttimaan hivelevästä tangosta, 50-luvun nostalgiasta ja vaikkapa rautatiekiskojen kolkkeesta. Ehdoton huipputapaus on Kouvola-sävellyskilpailun finaali 27.3., jolloin tuomaristo nostaa tuoreita säveliä kuultavaksemme. Taidemuseo ja galleriat täyttyvät kuvataiteista ja poikkitaiteellisista töistä. Yksi kiinnostavista kokonaisuuksista lienee peruskoululaisten tekemä tilateos vessapaperirullista.

Jo ennen juhlavuottaan Minun Kouvolastani on tullut menestys. Se on lähentänyt meitä kouvolalaisia ja antanut kulttuurityölle vauhtia, se on antoisa puheenaihe ja toiminnan kehys. Kiitos, Ville.

Työryhmä Kouvostoliitto 16.6.-15.8.2010 ARS Sippola. Kylä kaupungissa – kaupunki kylässä. Minun Kouvolani –hanke, ympäristötaidetapahtuma teemalla paikallisuus ja identiteetti. 16.6. klo 17.00 Sippulähteen siunaus, ympäristötaideteos Petri Kaverman ja sippolalaisten yhteistyönä ja ARS Sippola avajaiset.

ARS Sippola on ympäristötaidetapahtuma, jonka kokoavia teemoja ovat paikallisuus ja identiteetti, kyläyhteisöt kasvavien kuntien puristuksissa ja maaseudun ihanuuden ylistäminen! Tapahtuma järjestetään Kouvolan Sippolassa.

Kylien kasvava huoli oman yhteisön säilymisestä elinvoimaisena on tosiasia Kouvolan seudun kuntien yhdistyttyä 2009 alusta. Kuitenkin uusi tilanne voidaan kääntää voimavaraksi, sillä kylien tarinoiden inventointi, omintakeinen historia ja puhtaan luonnon ja maiseman nostaminen paikallisen identiteetin kulmakiveksi taiteen keinoin voi olla myös uuden elämystalouden lähde, ja se nostaa arvostusta ja tietämystä kylien elinvoimaisuudesta. Nämä ilmiöt ovat talkoohengen perusta, jossa pessimismille ja periksi antamiselle ei tarvitse olla sijaa!

Ympäristötaidetapahtuman teokset ottavat positiivisella tavalla kantaa ympäröivän yhteisön ilmiöihin. Yllä mainittuja teemoja voi tulkita väljästi, kukin omasta näkökulmastaan. Myös kaupunkilaisnäkökulmat maaseudun ilmiöihin ovat toivottavia!

Tapahtuma levittäytyy Sippolan hovin puiston lisäksi kylän keskustaan, sillä Sippolan kylänraitin asukkaat tarjoavat pihansa ja puutarhansa ympäristötaideteosten näyttämöksi.

Johanna Vuolasto

Tervetuloa vaikuttamaan Sippolaan, taiteilijat!
Lisätietoja: Sanna Ukkola, tekstiilitaiteilija, TaM
p. 050 3408934,
sanna@studiosaarela.com

6.5.–15.8. KOUVOLA. MINUN KOUVOLANI -HANKE.
Näyttely kerää Kouvolaa eri tavoin aistittavaksi.
Vuoden tapaus!
Jurytys Outi Heiskanen, Suvi Ahola, Auli Mattila-Möller ja Kaarle Viikate. Kaikille avoin jurytetty taiteen rajat ylittävä näyttely.

Minun Kouvolani

Poikkitaiteellinen näyttely Kouvolan taidemuseossa 6.5.-15.8.2010

Taidemuseo muuttuu Kouvolaksi! Taidemuseoon ja Kouvola-taloon suunnitellaan taiteiden välisiä raja-aitoja rikkovaa näyttelykokonaisuutta kuvataiteesta musiikkiin, tanssiin, kirjallisuuteen yms. Näyttelyn juryttävät eri taiteenlajien edustajat: kirjailija-kriitikko ***Suvi Ahola***, taiteilija ***Outi Heiskanen***, muusikko ***Kaarle Viikate*** ja muotoilun ja median vastaava opettaja (KyAMK) ***Auli Mattila-Möller***. Päämääränä on visuaalinen, elämyksellinen ja näyttävä kokonaisuus aiheesta Kouvola.

Hakumenettely:
Kuvat/ CD –levyt/ demot tarjottavista teoksista ja niihin liittyvä pieni tarina toimitetaan Kouvolan taidemuseoon (Kouvola-talo, Varuskuntakatu 11, 45100 Kouvola) **19.2. 2010 klo 15 mennessä.** Myöhästyneitä hakemuksia ei käsitellä.

Teoksia voi tarjota maksimissaan 3 kpl / henkilö tai työryhmä. Teosten pitää liittyä Minun Kouvolani – hankkeen teemaan. Jury valitsee parhaan teoksen, joka palkitaan. Näyttelyyn valitut teokset tuodaan taidemuseoon 20.4. loppujurytystä ja ripustusta varten. Mahdollisesti vaadittava erikoistekniikka pitää pyrkiä järjestämään itse. Tarjottavalle taiteelle ei ole ammattilaisuuskriteerejä eikä kotipaikkakriteerejä. Muista liittää mukaan yhteystietosi.

Lisätietoja:
johanna.vuolasto@kouvola.fi
puh. 020 615 8332

KOUVOLA
KYMIJOEN KAUPUNKI

Katso lisätietoja ja **tarkemmat ohjeet** internetistä:
www.kouvola.fi/minunkouvolani

Informalismia ja maalaismaisemaa

Tirronen, Esko, Lootusvaaka, 1961 öljymaalaus kankaalle, 80 x 145

Rantanen, Ulla, Hahmoja, 1968 Puupiirros, 68 x 48 cm

Uuden Kouvolan taidekokoelmat alkavat olla hallussa. Esille on tullut mukavia yllätyksiä ja löytöjä. Alueen harrastajataide ja paikallistiet ovat tulleet tutuiksi, mutta ilahduttavasti on löytynyt tasokkaita teoksia. Entiset kunnat ovat aikoinaan uskaltaneet satsata myös **Esko Tirrosen** ja **Ulla Rantasen** teosten hankintaan, joten heidän teostensa määrä Kouvolan taidemuseon kokoelmissa lisääntyy hienosti.

Uuden Kouvolan muodostavat entiset Anjalankosken, Elimäen, Jaalan, Kuusankosken, Kouvolan ja Valkealan kunnat. Entisen Kouvolan taideteokset on luonnollisesti tarkimmin tiedossa, mutta näiden noin tuhannen teoksen määrä on nyt tuplaantumassa. Kuusankosken teoksia pelkästään on inventointityön alla noin 500.

Kuntien taidekokoelmat ovat syntyneet osin lahjoituksin, osin omin hankinnoin, joista on päätetty kuntien kulttuurilautakunnissa. Resursseja hankintojen tekemiseen on ollut vaihtelevasti, niin rahan kuin maun suhteen. Lahjoitusten vastaanottamisen voi aina osoittautua ongelmaksi, koska taso ei välttämättä ole kokoelmien edustavuuden kannalta riittävä. Kun kaikilla näillä yhdistyneillä kunnilla on ollut ystävyyskaupunkilahjoituksia, niin osaa teoksista ei ole nyt inventoidessa voitu ottaa mukaan taidekokoelmiin – käytännössä työt on toki tarkistettu ja kuvattu. Kaikki kokoelmiin otetut teokset kirjataan Muusa-tietokantaan jolloin ne ovat tunnistekuvineen kaikkien järjestelmää käyttävien museoiden katsottavissa. Uusia teoksia on nyt kirjattu noin 400.

Kokonaisuus on toki yllättänyt ja monta tutkimuksen aihetta odottaa parempaa aikaa. Muutama yksittäinen hieno teos saa nyt julkisuutta: **Hugo Simbergin** v. 1915 suunnittelema ja piirtämä lahjakirja Elimäeltä, **Aarne Arin** (Bly) maalaukset 40-50-luvulta, **Väinö Kamppurin** maalaus, joka löytyi Kuusankoskelta ja vaatii konservointia, Esko Tirrosen Sininen maisema ja muita hänen teoksiaan Valkealasta ja Kuusankoskelta, Ulla Rantasen ja **Olli Reimanin** 70-luvun hienot teokset Anjalankoskelta ja Kuusankoskelta, sekä ilahduttavan monet tasokkaat **Eero Eirton** teokset eri puolilta uutta kuntaa.

Mielenkiintoista on myös paikallisten vanhempien taiteilijoiden, **Tapani Lemminkäisen** ja **Rauha Arpisen** teosten määrä, joka nyt lisääntyy kovasti, ja joka antaa jatkossa mahdollisuuden myös erikoisnäyttelyihin. Siinä mielessä kuntaliitos antaa kokoelmille paitsi määrällistä kasvua, myös aivan uutta kulttuurista syvyyttä.

Uutta kokoelmaa esittelevä näyttely Uusia tuulia avautuu Kouvolan taidemuseossa 10.12.2009.

Anna-Kaarina Kippola

UUTINEN Kouvolan taidemuseossa

Kansainvälisesti kenties tunnetuimman suomalaisen taiteilijan, **Marianna Uutisen** (s.1961), näyttely nähdään Kouvolan taidemuseon syksyssä. Uutisen läpimurto tapahtui 1980-luvun loppupuolella, jolloin elettiin materiaalisen runsauden räjähtämisen aikaa. Kulta, glitterit ja kaikkinainen runsaus saavuttivat kriittisen huippunsa Uutisen teoksissa, jotka alistivat rikkaan yltäkylläisyyden esineellisiksi taideteoksiksi. Ekspressiivinen materiaaliestetiikka puristui suurille kankaille kritisoimaan katseen ylivaltaa. Suuret maalaukset saivat ruumiillisia piirteitä runsaassa materiaaliryöpyssä.

Uutinen saavutti nopeasti suuren suosion gallerioissa ja museot hankkivat hanakasti hänen teoksiaan kokoelmiinsa. Kuplamuovi, pursotukset, eroottisuuteen viittaavat elementit ärsyttivät ja kiehtoivat näyttelykävijöitä.

Uutisen ura eteni nopeasti. Vuosina 1991–92 hän opiskeli Pariisissa Institut des Hautes Etudes en Arts Plastiquesissa. Debyyttinäyttely Uutisella oli vuonna 1989 ja sen jälkeen hänen teoksiaan on nähty monissa maissa. Suomea hän edusti Venetsian Biennalessa vuonna 1997.

Viimeisin taidemuseokiertue Uutiselta nähtiin vuosina 2007–2008, jolloin kuraattori Pilvi Kalhaman kokoama näyttely oli esillä Helsingin taidehallissa, Mikkelin taidemuseossa ja Turun taidemuseossa. Näyttely koostui tuolloin pääosin myytävistä teoksista vuosilta 1989 vuoteen 2007.

Marianna Uutinen, Boy, akryyli kankaalle, 2006

Marianna Uutinen, M. Butterfly, akryyli kankaalle, 2009

Kouvolan taidemuseon kokonaisuus kootaan pääosin Uutisen uudemmasta tuotannosta ja mukaan otetaan museoiden kokoelmissa olevia 2000-luvun teoksia. Näyttely ei pyri teosten runsauteen vaan kiinnostavan näkökulman luomiseen Uutisen myöhempään tuotantoon.

Uutisen tuotantoa on usein luonnehdittu myös feministiseksi reaktioksi maskuliiniseen kulttuuriin. Taiteilija itse näkee asian kuitenkin laveammin eikä halua lokeroitua pelkästään feministiksi. Teokset tuntuvat siltä, miltä maailma tuntuu nyt. Työt konkretisoivat havaintoprosesseja materiaalien ja maalausilmaisun keinoin. Illusoriset asiat tulevat konkreettisiksi. Alkuvuosien materiaalinen runsaus on muuntunut 2000-luvulla värikkääksi vähäeleisyydeksi ja materiaalin niukkuudeksi, jopa hienostuneeksi pelkistämiseksi. Sisällölliset lähtökohdat ovat pysyneet samoina maalausten toteutustavasta huolimatta.

Johanna Vuolasto

Vauhdin hurmaa. Kuvaajana toimi Ilona Pasanen.

Elämässä pitää olla lommoa!

Kehitysvammaisten valokuvaprojekti *Mun juttu* oli täynnä luovuutta, innostusta ja onnistumisen iloa ja antoi lisää voimapalikoita oman elämän rakentamiseen

" Tää kurssi voisi jatkua aina". Kehitysvammaisille Kouvolan seudulla järjestetty valokuvauskurssi sai hyvän palautteen osallistujilta ja tuli selvästi tarpeeseen.

Viime vuosina on taiteen ja kulttuurin monipuolinen saavutettavuus noussut erääksi suomalaisen kulttuuripolitiikan tärkeimmistä painopistealueista. Opetusministeriössä on laadittu toimenpideohjelma ajatuksena turvata erilaisten vähemmistöryhmien mahdollisuus tehdä ja kokea kulttuuria. Aiheeseen liittyviä hankkeita on toteutettu ympäri Suomea myös alueellisten taidetoimikuntien aloitteesta. Terveyttä kulttuurista -verkosto projekteineen toi jo aiemmin uudenlaisia sovelluksia myös taiteen kentälle.

Oikeus ihmetellä elämää

Idea valokuvausprojektista syntyi alkukeväällä 2009. Sen avulla halusimme "edistää kulttuurista tasa-arvoa ja saavutettavuutta ja tukea erityisryhmän mahdollisuuksia osallistua kulttuurin tekemiseen". Tarkoitus oli tuoda luovaa toimintaa osaksi kehitysvammaisen arkea ja luoda sen avulla myös tekemisen ja onnistumisen iloa.

Oikeus tasa-arvoon ja arvokkaan, mielekkään elämän rakentamiseen on perusoikeus, joka on kirjattu erilaisiin periaateohjelmiin. Tämä tarkoittaa myös kulttuurista tasa-arvoa. Kehitysvammaisten kulttuuri on usein nähty erillisenä, ns. normaaliyhteiskunnan reunalla kulkevana, ulkopuolisenakin. Kehitystä on viime aikoina selvästi tapahtunut ja kehitysvammaisten kulttuuri on saanut myös julkisuutta: Kirsikoti-yhteisön taide tunnetaan jo laajalti, on oma taidekeskus, oppimis- ja harrastusmahdollisuudet ovat parantuneet ja monipuolistuneet ympäri Suomen. Kehitysvammainen taiteilija kuitenkin kysyy, aiheellisestikin, miksi valitaan vuoden vammaistaiteilija ja miksi vammaisen tekemä taide ei voi olla vain taidetta?

Perusidea taidetoimikunnan valokuvaprojektille oli puhtaasti oma taiteellinen ilmaisu, luominen, ei taideterapia. Kun peruskuvio oli suunniteltu ja taidetoimikunnan siunaus hankkeelle saatu, alettiin kokonaisuutta miettiä kehitysvammaisten kanssa työskentelevien ammattilaisten kanssa.

Teatterilavalla. Kuusankosken teatterissa pidettiin työpaja, jossa pukeuduttiin rooliasuihin ja kuvattiin toisia. Opettajana toiminut valokuvaaja Marja Seppälä kuvasi ryhmää esiintymislavalla.

Hankkeella oli selvä tilaus ja myönteinen ennakkoasenne sen mukainen. Kurssin opettajaksi saatiin juuri samaan aikaan jatko-opiskeluna voimauttavaa valokuvaa opiskeleva ammattivalokuvaaja. Alkoi palikoiden asettelu Kouvolan kehitysvammaisten Tukipiirin puheenjohtaja Marja Hukan ja valokuvaaja Marja Seppälän kanssa.

Teatteripukuja ja tunneligraffiteja

Kurssi päätettiin pitää paikallisesti, kehitysvammapiirin Kouvolan alueella. Kokoontumispaikaksi saatiin vammaisjärjestöjen yhteinen tila Veturi, jossa oli myös riittävästi tilaa sekä riittävät tekniset mahdollisuudet mm. kuvien katseluun videotykillä. Vammaisjärjestön sisäisen kyselyn perusteella kurssille valikoitui kahdeksan osallistujaa, jotka olivat pääosin nuoria aikuisia. Tarkoitus oli omaksua perusasioita kameran käsittelystä, oppia katsomaan erilaisia kuvia ja kuvaamaan itselle tärkeitä asioita.

Kurssi alkoi vuoden 2009 helmikuussa ja päättyi lokakuussa. Osallistujien omat tärkeät kuvat herättivät runsaasti keskustelua. Lehtikuvista löytyi niin mielihyvää kuin pelkoakin tuottavia kuvia. Hyvissä kuvissa oli esimerkiksi kauniita vaatteita tai ihania eläimiä, huonot kuvat saattoivat muistuttaa jostain oman elämän ikävästä tapahtumasta.

Kuvausvälineistö oli yksinkertainen, pokkaridigikamera tuotiin kotoa. Töitä tehtiin yhdessä valokuvaajan kanssa sisällä ja ulkona, kotona, arjessa ja lomalla. Kuvausaiheista löytyi selkeitä kiinnostuksen kohteita: lämpimät ihmiskuvat, urbaanit tunnelit ja graffitit, liike ja vauhti, herkät maisemat. Mielellään kuvattiin myös muita ryhmän jäseniä. Kuvat purettiin kovalevylle ja analysoitiin katsomalla niitä yhdessä. Kohokohta oli Kuusankosken teatterissa järjestetty teatterikuvatyöpaja, jossa ryhmäläiset saivat pukeutua valitsemiinsa teatterivaatteisiin ja kuvata toisiaan. Opettaja kuvasi myös kaikkia teatterilavalla, jossa "esiintyminen" oli valtavan hauskaa. Kurssin lopputuloksena on tulossa näyttely ja mahdollisuuksien mukaan myös kirja.

Valokuvakurssi näytti tuottavan iloa kaikille osallistujille. Onnistumisen ja uuden oppimisen tunne oli palkitsevaa. Opettajana toiminut valokuvaaja Marja Seppälä piti kurssilaisia keskittymiskykyisinä, spontaaneina, luovina ja ihanina. Tämä oli hyvä aloitus, ja kurssille toivoisi jatkoa, pitkäkestoisempaa, voimauttavaan suuntaan etenevää kokonaisuutta. Siinä voisi vaikka tarkastella omia tulevaisuuden näkymiä, pärjäämistä, koko elämää ja omaa merkitystä. Sillä kuten kurssilainen Ilona toteaa: *"Minä olen hirmu tärkeä itselleni ja yhteiskunnalle. Kannattaako minun masentua? Elämässä pitää olla lommoa."*

Terhi Kakkori otti kesäisen kuvan lomamatkalla.

Juha Pyötsiä vaelsi luonnossa ja kuvasi maisemia.

Heli Kaukiainen
Kirjoittaja on taidehistorioitsija ja kriitikko, joka toimi kuvataiteen läänintaiteilijana Kaakkois-Suomen taidetoimikunnassa 31.7.09 asti

TAIDE osa koulun arkipäivää

Taidehankinnat Kotkan kaupungin rakennuskohteissa

1980-luvulla Kotkan kulttuurilautakunnan alaisena toimi kuvataidejaosto, joka toteutti rakennusinvestointien yhteydessä kiinteistöjen taidehankintoja. Se lakkautettiin 1990-luvulla.

Taidehankintojen tekemistä on elvytetty uudelleen 2000-luvulla prosenttiperiaatteen mukaisesti.

Taidehankintoja varten perustetaan aina työryhmä, johon kuuluvat kaupunginarkkitehti, suunniteltavan kohteen arkkitehti, kohteen isännöitsijä, kuvataidesihteeri, puistotoimiston edustaja, rakennuksen käyttäjiä 1-3 henkilöä sekä asiantuntijana Kotkan taiteilijaseuran jäsen.

Taidehankintoja toteutetaan yleensä isoihin rakennushankkeisiin, jotka ovat uudisrakennus- ja/tai peruskorjauskohteita. 2000-luvulla toteutuneita hankkeita Tavastila mukaan laskettuna on kuusi, suunnitteilla on neljä hanketta.

Kotkan kaupunginarkkitehdin Leila Hietalan mielestä 2000-luvulla toteutetut taidehankinnat ovat olleet kaikki hyvin erilaisia ja erittäin onnistuneita. Ne antavat rakennukselle ja ympäristölle oman identiteetin ja täydentävät niitä, ovat ikään kuin piste i:n päällä.

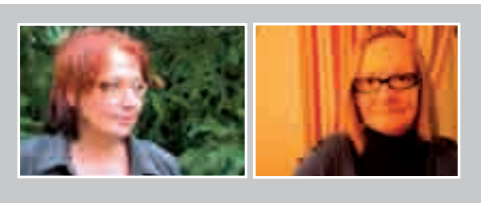
Rahoitus taidehankintoja varten varataan jo kohteen hankesuunnitteluvaiheessa, ja siksi Leila Hietala esittääkin toiveen, että päättäjät sallisivat rahoituksen säilyä budjetissa ja näin taidehankintojen jatkua myös tulevissa kohteissa.

Kahden vuoden urakka

Kotkan Tavastilan koulun, kirjaston ja päiväkodin kokonaisuutta varten laadimme värityssuunnitelmat (ulkoseinät, käytävien seinät, ovet, kaiteet yms.) sekä toteutimme suunnitelmat erillisistä omista taideteoksistamme. Taideteosten paikka ei ollut etukäteen määritelty, vaan saimme hahmottaa itse kokonaisuuden ja ns. ”tarttua tilaisuuteen”. Budjetti oli kuitenkin lyöty lukkoon jo kohteen hankesuunnitteluvaiheessa.

Lähtökohtana suunnittelulle oli saada lapsiystävällinen, raikas ja aikaa kestävä kokonaisuus, jossa vanha ja uusi tila keskustelisivat keskenään.

Kymmenien palaverien ja omakohtaisten suunnitteluvaiheiden jälkeen toteutuivat seuraavat kohteet. Teosten sijaintipaikat; Anne: kaksikerroksisessa eteisaulassa 8-osainen *Peilaajat*, 3 osaa 6-osaisesta *Boxit*-käytäväteoksesta sekä koulun ja kirjaston seinämaalaukset. Leena: ruokasalissa *Sininen kukko* ja *Pikselikukko*, 3 osaa 6-osaisesta Boxit-käytäväteoksesta, päiväkodissa *Kettu ja karhu kalassa* sekä kirjastoon vielä tekeillä oleva lyijylasityö *Uusia ystäviä*. Lisäksi yhteistyö *Kaksi karttaa* sijaitsee peruskorjatun koulun porrastasanteella.

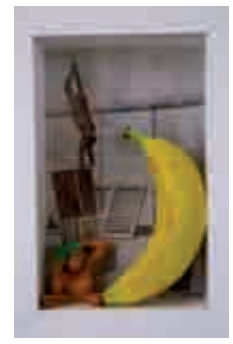
Leena Karjalainen *Anne Randén*

Tähän kaksivuotiseen projektiin mahtui paljon erilaista yhteistyötä, materiaalin, taidon ja tiedon hankkimista, tiedonkulkua ja –kulkemattomuutta, kompromissia ja yllätystä.

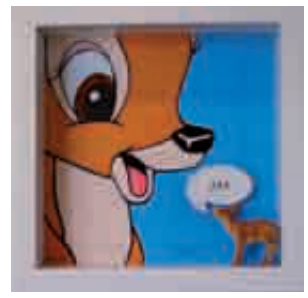
Kaksi karttaa – yksi teos

Koulun varaston periltä löytyi kaksi hienoa, mutta tosi kulahtanutta karttaa jotka innoittivat meitä kokeilemaan onnistuisiko yhteisen teoksen luominen. Kartat haluttiin pitää mahdollisimman kokonaisina ja portaikon muoto saneli omat ehtonsa, joten teoksen mitat löytyivät helposti. Ideoinnin jälkeen väljähköksi teemaksi valikoitui pelinomainen rastilta toiselle vaeltelu. Kumpikin kehitteli mielessään juonen, jotka nivellettäisiin toinen toiseensa. Alkoi merkityksellisten objektien metsästys. Historiallisilla kartoilla on oma voimakas identiteettinsä, ja kamppailu kartasta teokseksi olikin yllättävän haastavaa. Taiteilijoiden kesken ei sen sijaan kamppailua syntynyt, enemminkin kannustusta ja joskus yhteisen luomisen tuskan jakamista. Teoksessa on käytetty sekä uutta että vanhaa esineistöä ja olemme pyrkineet luomaan avoimesti tulkittavan, mutta jotenkin tunnelmaltaan salaperäisen kokonaisuuden.

Kartta on nyt koulukäytävän seinässä itsestään selvä osa koulun käyttäjien arkipäivää.

Teokset: Anne Randén

Teksti ja kuvat:
Leena Karjalainen ja Anne Randén

Tavastilan koulu

Mitä jäi käteen ja mieleen

En kerro yksittäisistä teoksistani, vaan joistakin tuntemuksistani kaksivuotisen projektin aikana ja sen jälkeen. Tämä on kuin muistelisi mennyttä rakkautta.

Tulee ikävä kun katselee kirjahyllyyn jääneitä: isoa kasaa luonnoksia, pienoismalleja, erilaisia värikarttoja ja paksua kansiota täynnä asema-, mittakaava-, projektio- ja julkisivupiirustuksia.

Ne ovat kuin hylättyjä rakkauskirjeitä.

Yhteistyön ihanuus

Taideprojekti oli jaettu kahdelle taiteilijalle ja sen myötä myös vastuun kantaminen projektista puolittui eli hermopaineet vähenivät. Koin tiimityöskentelyn pelkästään positiivisena asiana. Taiteilijakollega yhteistyökumppanina ymmärtää työn suunnitteluvaiheen ja tekemisen problematiikan ja täten toimii tukihenkilönä ja luovana kriitikkona. Kymmenet yhteiset palaverit saivat työvireen kasvamaan tai ainakin ylläpitämään sitä ja ajatukset selkiytymään sekä auttoivat luomaan uskoa teosten onnistumisesta ja valmistumisesta määräaikaan mennessä.

Hyväksytyksi tulemisen tunne

Suunnittelutyöryhmän jäsenenä koin myös taiteilijana hyväksytyksi tulemisen tunteen ja pidin itseäni yhtenä vaikuttajana yhteiskunnan yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi taideteosteni kautta.

Itse taideteosten tekemisessä oli samaa iloa ja nautintoa kuin lapsuuden tekemisessä, leikkimisessä. Hiljainen toivomukseni onkin, että oman tekemiseni ilo siirtyisi teosteni kautta myös Tavastilan koulun käyttäjiin.

Mitä jäi käteen ja taskuun

Tavastila-projektin aikana olen tutustunut myös uusiin ihmisiin. Olen oppinut uusia taitoja (mm. puutyö) ammatti-ihmisten johdolla, saanut uutta tietoa eri materiaaleista ja ehkä myös oppinut jotakin omasta itsestäni.

Rahallisesti projekti ei kovin voittoisa ole ollut jo pelkästään kalliiden materiaalien (puu, vanerit, teräs) takia, mutta mielen taskun pohjalle jäi kultainen lantti loistamaan. Sen valo lämmittää pitkälle tulevaisuuteen.

Teosteni suunnitteluaineksina olivat: leikki ja oppiminen, teosten kontaktihakuisuus, pieni (tai suuri) surrealistinen vire, mittakaavan tahallinen muuntaminen, puhtaat perus- ja välivärit sekä selkeät perusmuodot ja tietenkin kohderyhmän huomioon ottaminen.

Anne Randén

Ruokasalin teosten vaiheita
— värillä on väliä

Olin ajatellut käyttää alumiinilevyä ruokasalin teoksen pohjana. Ryhdikäs, kevyehkö materiaali suurenakin pintana. Luonnokset tein kuitenkin ruostumattomalle terälle; teräspaloja oli jäänyt yli aiemmista töistäni. Loppujen lopuksi vapaata seinä- tai kattopintaa ei niin kovin suurelle teokselle jäänytkään, sillä tämäntyyppisessä rakennuksessa esim. Ivi-rakenteita; pönttöjä, putkia ja johtoja riittää.

Lopulliseksi materiaaliksi valikoitui 3 mm paksuinen ruostumaton teräs ympyrän muotoon leikattuna, lyöntimetalli, lehtihopea, öljyväri ja putrido. Työt ovat vastakkaisilla seinillä, toinen 120 cm ja toinen n. 1m halkaisijaltaan. Suuremmassa on syvyysvaikutelmaa korostava hiottu pinta. Hionnassa riittikin tekemistä. Laikat joita kokeilin, jättivät joko lainekuviota tai kummallisia pyörteitä, joten ainoaksi keinoksi jäi käsinhionta vesihiontapaperilla. Itse asiassa hioin molemmat levyt. Suojellakseni pienemmän hiottua pintaa maaliroiskeilta tein työlään ratkaisun peittämällä kirkkaaksi aiotun osan kirjastomuovilla. Liima piti. Eikä lähtenyt liuottimilla. Muovin poistosta aiheituneet raaputusjäljet palauttivat mieleeni ensimmäisen kokemukseni kouluruokailusta. Lusikan naarmuttaman, syvän alumiinilautasen, johon opettaja ämpäristä jakoi kauhalla makaroonivelliä.

Käsittelin taustapinnan lyöntialumiinilla. Lisäsin vielä toisen kerroksen ja leikkasin nyt alumiinilehdet maalauksen moduulin mittakaavaan. Tein patinan salaisen reseptini mukaan. Kuivuminen kesti kuukauden.

Teosaiheen sain lasten palikkapelistä. Halusin jotain koulumaailmalle tuttua, mutta samalla myös avartaa taidemaalauksen aspekteja. *Pikselikukossa* pinta on jaettu samansuuruisiin neliöihin, jotka valöörivaihteluiden ryhmittelyllä yhdistyvät suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Yhtään täysin samaa sävyä ei ruuduissa ole. Tekovaiheessa värit kutsuivat toisiaan. Joissain kohdin on melko monta värikerrosta, kun soinnuttelu oli niin mielenkiintoista.

Sininen kukko jakautuu suurempiin kenttiin, joiden sävyvaihtelut tein hellävaraisiksi ja valöörit virittelin tiukille.

Leena Karjalainen

Pekka Kettusen IMATRA

Pekka Kettunen piti näyttelyn Imatran taidemuseossa 2009. Kaikissa valokuvissa oli näkyvissä kohde, jonka etukäteen tiesi olevan Imatralta. Kuvissa oli kuitenkin jotakin sellaista, mikä ei vastannut omaa arkihavaintoa.

Pekka Kettunen,
Tainionkosken pappila, 2006-2008,
mustevedos, Imatran kaupungin kokoelma,
Imatran taidemuseo

Suuri osa kuvista oli maisemia. Hyvin monissa oli kohteena rakennus. Rakennukset ovat tietysti ihmisen tekemiä ja useimmissa niissä asuu ihmisiä. Kettusen kuvissa ei kuitenkaan näkynyt ainoatakaan ihmishahmoa. Ei niissä ollut autojakaan, paitsi se yksi, joka oli vahingossa jäänyt huomaamatta.

Monissa kuvissa oli jotakin vanhahtavaa. Mustavalkoisissa otoksissa näkyi naarmuja tai tahallista rakeisuutta, useat värilliset näyttivät haalistuneilta. Kuvia oli otettu vanhoilla kameroilla, jotka olivat peräisin Neuvostoliitosta ja DDR:sta.

Jo näillä yksinkertaisilla keinoilla, ihmisten ja autojen puuttumisella ja kuvien vanhahtavalla ilmeellä oli irtauduttu jokapäiväisestä arjesta. Katsoja oli ikään kuin etäännytetty tai vieraannutettu omasta tutuksi tulleesta arjen kokemuksestaan.

Katsojan ensimmäinen reaktio oli tunnistaminen, vimmattu pohtiminen mikä oli kuvan aiheena. Kun sen oli onnistunut keksimään, oli taas pakko miettiä millä tavalla kuva tarkalleen ottaen erosi omista arkihavainnoista. Kolmannessa vaiheessa, kun katsoja näki vaikka kauppamatkallaan kuvan lähtökohtana olleen aiheen, muistui mieleen näyttelyssä ollut valokuva, ja se mikä kuvassa oli aiheeseen nähden poikkeavaa.

Kotikaupunki uudella tavalla

Kotiseutu on vaikea aihe. Kun on saman kohteen nähnyt lukemattomia kertoja, ei siinä enää ole uutuuden viehätystä. Välttämättä ei enää huomaa ovatko jonkin rakennuksen ikkunat symmetrisesti vai eivät. Riittää, että muistaa mistä kadunkulmasta pitää kääntyä, jotta pääsee ruokakauppaan.

Kun havaitseminen on muuttunut tunnistamiseksi, on havaintojen tuoreus vähentynyt. Kyse on luultavasti aivojen mielekkäästä toiminnasta. Jos kaikki havainnot ja aistimukset aina olisivat uusia ja ennestään tuntemattomia, aivot kuormittuisivat liikaa.

Matkailija käyttäytyy aivan toisella tavalla. Hän saattaa olla vilpittömän kiinnostunut Imatran Valtionhotellista, Lappeen kirkosta tai Rooman Colosseumista. Kohteet ovat turistille uusia, eivät hänen omaa kotiseutuaan. Hän ottaa valokuvan, pikaotoksen, ikään kuin todisteen siitä, että on ollut paikalla.

Mitä tapahtuu, jos ihminen alkaakin toimia kuin matkailija, mutta tekee sen omalla kotiseudullaan? Suhde kohteisiin muuttuu epätavanomaiseksi, tunnistamisesta tulee havaitsemista. Arkisen tylsät asiat alkavat muuttua kiinnostavaksi.

Ja mikä on se oikea todellisuus? Onko katsojan arkikokemus Imatrasta todenmukainen ja Pekka Kettusen todellisuus vain tulkintaa. Tai onko kaikki toisinpäin? Ehkä totuus onkin se, että samasta reaalitodellisuudesta jokainen ihminen muokkaa oman kokemusmaailmansa. Silloin sama kotiseutu ilmenee tuhansilla eri tavoilla tuhansissa eri tajunnoissa.

Hyvät kuvat opettavat näkemään uudella tavalla. Aiheena voi yhtä hyvin olla risainen saapaspari tai kolhiintunut tuoli. Ratkaisevaa on tapa, jolla asioita kuvataan, ei välttämättä kuvan aihe. Niin hyvät kuvat ovat aina parhaimmillaan toimineet.

Eero Laajo

Lisää Pekka Kettusen valokuvia osoitteessa: http://www.flickr.com/photos/pekka_kettunen

Pekka Kettunen, Lokinkujalta, 2006-2008,
mustevedos, Imatran kaupungin kokoelma,
Imatran taidemuseo

Pekka Kettunen, Tuulikallionkadulta, 2006-2008,
mustevedos, Imatran kaupungin kokoelma,
Imatran taidemuseo

Imatran Taidemuseo

Pekka Kettunen on Imatralla asuva kuvataiteilija, joka on erikoistunut uusiin medioihin, valokuvaukseen ja graafiseen suunnitteluun. Hän on opiskellut Kankaanpään taidekoulussa, työskennellyt Imatralla ja Tampereella, pitänyt useita yksityisnäyttelyjä, pitänyt taidegalleriaa, opettanut, työstänyt internetprojekteja, luonut kuvitteellisen Lusarian valtion ja taittanut lukemattomia julkaisuja.

Uuno Alanko, Venehuone, 1929, öljyväri, Sihtolan Imatra-kokoelma, Imatran taidemuseo

Kaksi maalausta Sihtolan Imatra-kokoelmasta

Imatran taidemuseossa olevaan Sihtolan Imatra-kokoelmaan kuuluu tasokas joukko suomalaista ja keskieurooppalaista taidetta. Kokoelman teokset ovat aikoinaan kuuluneet insinööri **Jalo Sihtolalle** (1882-1969). Suurin osa teoksista siirtyi Imatran taidemuseolle Ester ja Jalo Sihtolan taidesäätiön lahjoittamina 2001.

Uuno Alangon kubismilla oli insinööritausta

Uuno Alanko (1878-1964) oli Jalo Sihtolan pitkäaikainen ystävä. Molemmat opiskelivat samaan aikaan teknillisessä korkeakoulussa Helsingissä. Alanko valmistui koneinsinööriksi 1901 ja arkkitehdiksi 1905. Taidetta Alanko opiskeli Helsingin yliopiston piirustussalissa, Pariisissa, Espanjassa ja Italiassa.

Alangon teoksia oli ensimmäisen kerran esillä 1907. Häntä pidetään yhtenä harvoista suomalaisista taidemaalareista, jotka 1910-luvulla kokeilivat kubistista maalaustyyliä. Alangon kubismi oli maltillista eikä sillä ollut paljoakaan yhtymäkohtia suunnan pääedustajien, Pablo Picasson ja Georges Braquen, kanssa.

Uuno Alangon kubismissa oli jotakin samaa kuin ranskalaisen Paul Cézannen maalaustaiteessa. Ja Cézannehan oli se, jolta jäi taidehistoriaan periaate nähdä kaikissa muodoissa geometriset perusmuodot sylinteri, pallo ja kartio. Cézanne myös sanoi, että ”Ihmisen täytyy ajatella” tai ”Silmä ei riitä, on myös ajateltava”.

Uuno Alangon Venehuone-maalaus vuodelta 1929 kuuluu Imatran taidemuseossa olevaan Sihtolan Imatra-kokoelmaan. Maalauksen aiheena on maisema, joka on lähellä Harakanhovia, Ester ja Jalo Sihtolan Imatralla sijainnutta kotia. Näkymä on lähes tarkalleen siitä kohdasta, jossa Saimaa muuttuu Vuokseksi. Harakanhovi jää vasemmalle, kuva-alan ulkopuolelle. Oikealla näkyvät Vuoksen ensimmäiset kuohut.

Maalauksen toteutuksessa on ripaus jäykkyyttä. Maisema on työstetty lähes liikkumattomaksi sommitelmaksi. Eloisuus syntyy venehuoneen katon ja puiden vihreyden muodostamasta vastakohtaisuudesta. Myös sivellintyöskentely pyrkii rikkomaan muuten niin paikallaan pysyvän vaikutelman.

Uuno Alanko pyydettiin opettajaksi 1947 kun Imatran taideyhdistys järjesti ensimmäisen kuvataiteen kesäkurssinsa. Kun Imatran taidemuseo 1951 aloitti toimintansa Vuoksenniskalla, oli Alanko se, joka vastasi ensimmäisen näyttelyn ripustuksesta. Suurin osa näyttelyn teoksista koostui Jalo Sihtolan tallettamista ja lahjoittamista teoksista sekä Ateneumin taidemuseon tallettamista teoksista.

Juho Mäkelä, Harakalta Saimaalle, 1938, vesiväri, Sihtolan Imatra-kokoelma, Imatran taidemuseo

Juho Mäkelä – marraskuulainen

Juho Mäkelä (1885-1943) oli jo maineensa vakiinnuttanut taidemaalari kun hän 1938 tuli Jalo Sihtolan vieraaksi Imatran Harakanhoviin. Maaliskuussa 1938 Sihtola oli kirjoittanut: ”Jos on liian kylmä, on eräitä aiheita joita mahdollisesti voi maalata akkunan läpi huoneessa”.

Mäkelä luettiin Tyko Sallisen johtaman Marraskuu-ryhmän jäseneksi, vaikkei hän koskaan muodollisesti liittynytkään ryhmään. Marraskuulaisia pidettiin ekspressionismin edustajina ja ranskalaista värimaalausta edustaneen Septem-ryhmän vastapuolena.

Mäkelä oli käyttänyt varhaiskauden teoksissaan 1910-luvulla kirkkaita ja voimakkaita värejä. ”Sateenkaaren värien ajaksi” kutsuttu vaihe oli kuitenkin nopeasti ohitettu, ja Juho Mäkeläkin muuttanut väriasteikkoaan.

Marraskuulaisten maalauksille oli ominaista maltillinen ja tyylittelevä pelkistys, sateisen marraskuun kaltainen murrettu väriasteikko ja usein myös kansanomaiset aiheet.

Vesivärityö Harakalta Saimaalle on maalattu kevättalvella 1938. Rakennusten katoilla ja Harakanhovin rannassa on vielä lunta. Saimaan jäät ovat jo sulamassa. Näkymä on maalattu Harakanhovista länteen. Kuvan vasemmalle puolelle jää Niskalampi. Oikealla puolella oleva suurempi saari on Kuusikkosaari. Kuva-alan keskellä näkyy tukkipuomeja ja pollareita.

Maalauksen aihe on vaatimattoman niukka, lopputulos pelkistetty, väriasteikko siniharmaaseen murrettu ja sommittelu tasapainoista. On vaikeaa sanoa onko sää sateinen, vai onko maisema kuvattu aamutai iltahämärässä. Väriaineessa on ollut niukasti vettä, eivätkä värialueet sekoitu toisiinsa Mäkelän 1910-luvun teosten tavoin.

Harakalta Saimaalle -teoksessa on samaa raskasta poljentoa kuin Sallisen myöhäiskauden teoksissa. Sekä Sallinen että Mäkelä koettiin omana aikanaan maalareina, jotka kuvasivat suomalaisiksi koettuja aiheita ja tunnelmia.

Suomalaisuuteen liitettiin usein vakavuus, alakuloisuus ja raskasmielisyys. Marraskuu-ryhmän maisemamaalauksilla oli kansalliseksi hyväksytyn taiteen piirteet.

Eero Laajo

Museokauppa Sulotar Etelä-Karjalan Taidemuseolla

Etelä-Karjalan taidemuseolla avautui marraskuussa 2008 museokauppa Sulotar. Kauppa sai nimensä taidemuseon ensimmäisen teoshankinnan, Unto Pusan Kolme sulotarta –teoksen mukaan. Sulottaret ovat myös taidehistoriassa läpi vuosisatojen käytetty, suosittu aihe. Kaupasta löytyy runsaasti yksilöllisiä tuotteita sekä omaan käyttöön että lahjaksi, jokaiseen makuun ja jokaiselle kukkarolle. On myös taidekirjoja ja näyttelyjulkaisuja.

Museokaupassa halutaan antaa paikallisille tekijöille mahdollisuus tuoda itseään esille. Tällä hetkellä museokaupan koosta johtuen valikoimissa on lähinnä korutaidetta. Kaupan on valikoima uniikkeja koruja sekä valmistuneilta korutaiteilijoilta että opiskelijoilta. Korutaiteen opiskelijoiden kanssa yhteistyössä on tuotettu Muotoja museosta –korusarja, jonka aiheisiin on saatu innoitusta Linnoituksesta sekä museoista ja niiden kokoelmista.

Nina Kähärä, Sulottaret

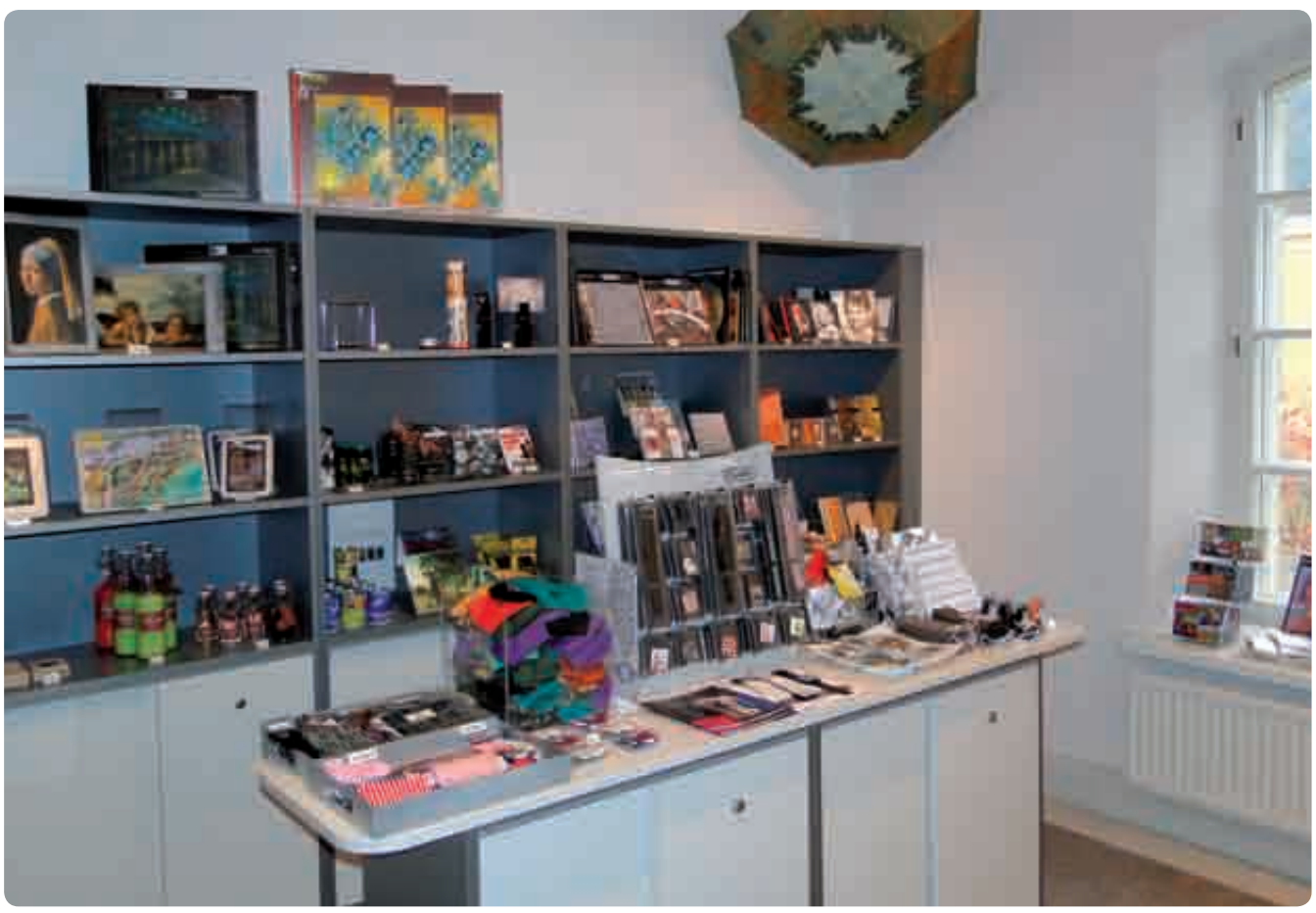
Marika Jalkanen, Kauskilan nalle

Tervetuloa tutustumaan Sulottareen!

Etelä-Karjalan taidemuseo
Museokauppa Sulotar
Kristiinankatu 8–10
53900 Lappeenranta

Avoinna museon aukioloaikoina.

Yhteyshenkilö:
noora.niemi@lappeenranta.fi
040 715 3345

Museon kulisseissa

Moniosaaja museomestari Seppo Sarin

Museomestari **Seppo Sarinilla** on takanaan jo yli kolmenkymmenen vuoden ura Lappeenrannan museotoimessa ja vielä on vuosia edessä.

Museo ja museotyö on kokenut suuren muutoksen siitä helmikuisesta päivästä 1978, jolloin Seppo tuli taloon työvoimatoimiston puolipäivätoimiseksi harjoittelijaksi. Aluksi hänen päätyötään oli istua avoinnapidossa ja liimata siinä ohessa arkistoitavia lehtileikkeitä ja valokuvia.

Museo oli yleisölle auki neljä tuntia päivässä. Näyttelyiden vaihdot piti myös hoitaa jossain välissä, mutta näyttelytoiminta oli nykyistä paljon vähäisempää ja pienimuotoisempaa. Henkilökuntakin laskettiin melkein yhden käden sormilla.

Museon kaikki toiminnot tapahtuivat yhden ja saman katon alla kahdessa harmaakivimakasiinissa, joita yhdistää lasikäytävä. Taidemuseo sijaitsi Kristiinankadun puoleisessa rakennuksessa ja Etelä-Karjalan museolle oli varattu Kaupunginlahden puoleinen makasiini.

Nykyisin kulttuurihistoriallinen museo toimii molemmissa rakennuksissa. Museon toimisto on siirtynyt ns. Komendantintaloon ja taidemuseo toimii Kristiinankatu 8-10:ssä, kahdessa niin ikään lasikäytävällä yhdistetyssä 1700-luvulta peräisin olevassa rakennuksessa.

Taidemuseon vieressä on Ratsuväkimuseo ja siitä eteenpäin Kauppakadun mäessä sijaitsee Wolkoffin talomuseo, jota vastapäätä on entisen käsityömuseon muistona Galleria Laura. Museon lukuisat varastot löytyvät eri puolilta kaupunkia. Lisäksi Linnoitukseen suunnitellaan vielä Tali-Ihantala -näyttelykeskusta. Näin museotoimi on kasvanut tähän päivään mennessä, tulevaisuus näyttää miten se tästä vielä laajenee.

Seppo, miten kuvailisit nykyistä työtäsi ja miten se on muuttunut noista museon alkuajoista?

– Lehtileikkeiden ja valokuvien liimaaminen ja museon avoinnapito on jäänyt kokonaan pois. Aika pian tuloni jälkeen toimeni vakinaistettiin ja siitä tuli kokopäiväinen. Päätyötäni ovat nykyisin näyttelyiden vaihtoon liittyvät pystytys- ja suunnittelutyöt.

Sekä taidemuseon että kulttuurihistorian puolella tapahtuu paljon suuria näyttelyiden vaihtoja ja niihin liittyy erilaisten rakenteitten, ripustusten ja tekniikan suunnittelua. Näyttelyiden kokokin on kasvanut ihan toisiin mittoihin aikaisempaan verrattuna.

Ripustettava taidekaan ei ole enää pelkkiä tauluja, jotka saa vaivatta seinille, vaan se voi käsittää melkein mitä vain ja olla mistä materiaalista vain. Se voi myös olla pelkästään digitaalisessa muodossa ja tietokoneilla tai erilaisilla AV-laitteilla toteutettavaa, esille laitettavaa aineistoa. Tietokoneiden ja erilaisten sähköisten laitteiden hallinta on tullut itsestään selvänä vaatimuksena toimenkuvaani mukaan.

Lisäksi taiteilijoilla on usein mielikuvituksellisia ripustusideoita, joille pitäisi yrittää keksiä mahdollisuuksien rajoissa oleva toteutus. Tässä joutuu usein Pelle Pelottomana keksijän rooliin suunnittelemaan vaikka pilvikonetta tai mitä epätodellisimpia juttuja ja virityksiä. Se on haastavaa ja mielenkiintoista ja pistää aivonystyrät liikkeelle. Vaihtoehtojen pohdinta tuppaa tulemaan uniinkin mukaan. On hieno tunne, kun johonkin vaikeaan pulmaan keksiikin toteutettavissa olevan ratkaisun. Oma työ tuntuu vähän samalla tavalla luovalta kuin taiteilijoilla.

Näitä uusia asioita nykytaiteen monimuotoisuuden myötä on tullut pikkuhiljaa mukaan ja niitä on joutunut opettelemaan. Aina on helpompi tarttua uusiin ja entistä haastavimpiin juttuihin, kun on jo vanhaa pohjaa aikaisemmista toimivista keksinnöistä.

Nykytaidekin on alkanut kiinnostamaan minua ihan eri lailla ja Helsingissä käydessäni vierailen aina mielelläni Kiasmassa.

Myös logistiikka-asiat ovat tulleet toimenkuvaan mukaan sen myötä, kun museon toimipisteet ovat hajautuneet eri paikkoihin ja eri puolille kaupunkia.

Minkälaisella porukalla työskentelitte taloon tullessasi? Miten henkilökunta on muuttunut niistä ajoista?

– Meitä oli silloin pieni piiri, josta töissä ovat vielä Ulla ja Eira, itseni lisäksi. Soile on jo eläkkeellä, samoin Aikku ja Hilu.

Taidemuseon amanuensseja ei ollut, taiteilijat vain toivat taulunsa museoon ja me Eiran kanssa ripustettiin ne seinille. Joskus kiireen sattuessa tulivat Ulla ja Soilekin auttamaan ripustuksessa. Oltiin vähän kuin yhtä perhettä.

Nykyisin museon henkilökunta käsittää kaikkiaan parisenkymmentä henkilöä, joista 16 on vakinaista työntekijää. Amanuenssit vastaavat kokoelma- ja näyttelytoiminnasta ja meitä museomestareitakin on kaksi, Kaapron Raimo toisena, ja teknisenä apuna lisäksi Mustolan Seppo. Museotoimenjohtajiakin on tähän mennessä minun aikanani ollut neljä.

Lukijoille selvennykseksi Sepon mainitsemista henkilöistä: Soile on museotoimen pitkäaikainen johtaja (1972-2000) **Soile Rinno**, joka on jo eläkkeellä. Samoin eläkkeellä ovat avoinnapitäjä-siivoojat **Aira Inki** (Aikku) ja **Hilkka Pukki** (Hilu). Töissä ovat edelleen toimistonhoitaja **Ulla Loisa** ja konservattori **Eira Räisänen**.

Työsi näyttää tarjoavan Sinulle sopivasti haasteita ja minusta tuntuu, että olet työhösi ja elämääsi tyytyväinen? Miten museomestari rentoutuu vapaa-ajallaan?

– Päivät museossa eivät todellakaan ole yksitoikkoisen samanlaisia, enkä olisi viihtynyt tässä työssä, ellei se tarjoaisi niin monenlaista haastetta. Pelkän palkan takia ei tähän olisi kannattanut jäädä.

Minulla on vene ja kesälomat ja viikonloput kuluvat Saimaalla purjehtien. Olen liikkunut veneelläni myös merellä, mutta ennen kaikkea Saimaa on tullut koluttua Patrician purjeiden vauhdissa. Veneen pitämisestä aiheutuu paljon työtä, saa nähdä, miten kauan sitä jaksaa huoltaa ja kunnostaa. Mutta vielä sen kanssa haluaa touhuta.

Kiitos haastattelusta, Seppo, ja tsemppiä Sinulle! Onnea myös 100 vuotta täyttävälle museolle!

Lappeenrannan museotoimi täyttää 2009 täydet sata vuotta. Museon vanhin esinekokoelma on peräisin vuodelta 1909, jolloin

Seppo Sarin

kaupunkiin perustettiin pieni savupirttimuseo. Sen tuhouduttua säilynyt esinekokoelma sai kodin Linnoitukseen v. 1962 perustetusta maakuntamuseosta, jonka yhteyteen tuli vielä v. 1965 perustettu taidemuseo. Juhlavuoden kunniaksi on tekeillä näyttely ja museon juhlakirja, joka ilmestyy vuoden 2010 puolella. Erityisesti juhlavuoden yhteydessä on mielenkiintoista kuulla museon pitkäaikaisen työntekijän muistoja ja kokemuksia yli kolmen vuosikymmenen varrelta.

Marjatta Räsänen

Näyttelyt 2010

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO

13.12.2009 – 14.2.2010 **Ihminen piirtää ihmistä**
11 taiteilijan ryhmänäyttely

20.2. – 9.5.2010 **Kesäpäiviä - Elias Muukan suomalainen maisema**

23.5. – 19.9.2010 **Tyttö kukkivalla niityllä – aarteita Viipurin Taiteenystävien kokoelmasta**

10.10.2010 – 16.1.2011 **Kuvia kiveltä - Pro Litografia -yhdistyksen taidenäyttely**

25.5.2008 – 17.4.2011 **Kohtalokkaita hetkiä – Sodan kuvia taiteessa**

VIHREÄ MAKASIINI

8.5. – 1.8.2010 **Haihatus 10 vuotta - juhlavuoden kiertonäyttely**

PIDÄTÄMME OIKEUDEN MUUTOKSIIN

Avoinna talvella ti–su 11-17, kesällä 8.6.-23.8. ma-pe 10–18, la-su 11–17 Linnoitus, Lappeenranta
P. (05) 616 2256, fax (05) 616 2253
www. lappeenranta.fi/museot

KOUVOLAN TAIDEMUSEO

-7.2. **SKjl 09 – Suomen Kuvataidejärjestöjen Liiton valtakunnallinen vuosinäyttely**

-18.4. **Uusia tuulia**, Kouvolan taidemuseon kokoelmanäyttely

18.2.–21.3. **Maria Kausalainen –** ***Yhdessä***

31.3.–18.4. **Elämä on ilo**, Kouvolan vammaisjärjestöjen yhdistys ry. Näyttelyn juryttää Jonni Roos

6.5.–15.8. **Kouvola. Minun Kouvolani -hanke.** Jurytys Outi Heiskanen, Suvi Ahola, Auli Mattila-Möller ja Kaarle Viikate. Kaikille avoin jurytetty taiteen rajat ylittävä näyttely

2.9.–28.11. **Yksipunttiset - naiset rautateillä.** Kouvolan kaupunginmuseon ja Palmenian yhteisnäyttely

2.9.–21.11. **Marianna Uutinen**

8.12. 2010 – 23.1. 2011 **Suomen kulttuurirahaston Kymenlaaksonrahaston juhlanäyttely ja Pietarin I. E. Repin -instituutin kuvataidekoulutuksen näyttely**

KOUVOLAN TAIDEMUSEO • KOUTA-galleria
Taidemuseon galleria Kouvola-talo, Varuskuntakatu 11, 45100 Kouvola

Tiedustelut, opasvaraukset, ryhmäkäynnit: puh. 020 6158486/ 020 6155297
Liput: 3 € (eläkeläiset 2 €), alle 18-vuotiaat vapaa pääsy.
Tykkimäen rannekkeella vapaa pääsy.

Avoinna:
ti 11-18 ke 11-19 to 11-18 pe 10-17
la 11-16 su 12-16 maanantaisin suljettu

Imatran Taidemuseo

IMATRAN TAIDEMUSEON NÄYTTELYT KEVÄÄLLÄ 2010

15.1.-6.2.2010 **Tyko Elo, Satu Hakala, Jussi Hukkanen, Paula Karjalainen, Milla Kuisma, Sini Laine, Mari Leinonen, Mona Melartin, Kristiina Pellinen, Ville Räty, Tiina Suikkanen**

12.2.-6.3. **Lars Holmström, Reijo Mörö, Helge Riskula**

26.3.-17.4. **Anna Alapuro**

26.4.-8.5. **Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen yksikkö,** lopputyöt 1

17.5.-29.5. **Saimaan ammattikorkeakoulun kuvataiteen yksikkö,** lopputyöt 2

Avoinna ma-pe 10–19, la 11–15, kesällä ma–to 10–19, pe 10–16
Kulttuurikeskus, Virastokatu 1, 55100 Imatra
P. 020 617 6702, fax 020 617 6610
www.imatra.fi